د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او
د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولګی

Ketabton.com

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درسی کتابونه د پوهنې په وزارت پورې اړه لري
په بازار کې يې اخيستنه او خرڅونه په کلکه منع
ده. له سر غړونکو سره قانوني چلند کيږي.

ISBN 978-9936-25-160-1

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت
د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او
د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

پښتو

دوهم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۸۹ هـ . ش.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب د تالیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سر مؤلف مرستیال امین الله نژند او سوسن وردګ.

تایید او مطالعه:

ملي شورا:

د ولسي او مشرانو جرګو د دیني، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنټ استاد.
- پوهنمل مکمل د کابل پوهنتون اداري مرستیال.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالله بختاني خدمتګار د افغانستان د علومو د اکاډمۍ پخواني غړی.
- څېړونکی حبیب الله رفیع د افغانستان د علومو اکاډمۍ علمي غړی.
- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت:

۱. ډاکټر صدیق الله ویرا د پوهنې وزارت سلاکار.
۲. د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارګر د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی او اډیټور.
۳. دمؤلف مرستیاله فروزان خاموش د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۴. د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۵. د مؤلف مرسیتال محمد عزیز تحریک د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی او اډیټور.
۶. محمد عزیز حسین خېل د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
۷. فریده نایبی د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۸. شکیلا دوست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړې.
۹. انځورګران: محمد ظاهر طاهري او سید انور مېچنخېل.

د محتویاتو، دینی، فرهنګي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.
- محمد آصف ننګ د پوهنې وزارت د خپرونو او اطلاعاتو رئیس.

د تدقیق، تصحیح او څارنې کمیسیون:

دکتور عبدالغفور غزنوي د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې او د ساینس د مرکز معین- د کمیسیون رئیس.
د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر ګلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس.- غړی
سید محمود خلیق د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی- غړی

طرح او ډیزاین:

عزت الله غفاري

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی — دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې — هر بچي يې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی — د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو — د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي — پاميريان، نورستانيان
براهوي دي، قزلباش دي — هم ايماق، هم پشه يان
دا هيواد به تل ځليږي — لکه لمر پر شنه آسمان
په سينه کې د آسيا به — لکه زړه وي جاويدان
نوم د حق مودی رهبر — وايو الله اکبر وايو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحيم

د پوهنې د وزیر پیغام

گرانو استادانو، ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختیا او پرمختګ بنسټ جوړوي. تعلیمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختګ او ټولنې د اړتیاوو له مخې رامنځته کیږي. څرګنده ده چې علمي پرمختګ او ټولنیزې اړتیاوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعلیمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعلیمي نصاب د سیاسي بدلونونو او د اشخاصو د نظریو او هیلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتیب شوی دی. علمي ګټورې موضوعګانې پکې زیاتې شوې دي. د زده کړې په بهیر کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدریسي پلان برخه ګرځېدلې ده.

هیله من یم دا کتاب له لارښوونو او تعلیمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د میتودونو د کارولو له لارې تدریس شي او د زده‌کوونکو میندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکیفیته ښوونه او روزنه کې پرله پسې ګډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هیلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې بریاوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ ګران استادان او ښوونکي د تعلیمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او درونده مسؤولیت لري.

د پوهنې وزارت تل زیار کاږي چې د پوهنې تعلیمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دین له بنسټونو، د وطن دوستی د پاك حس په ساتلو او علمي معیارونو سره سم د ټولنې د څرګندو اړتیاوو له مخې پراختیا ومومي.

په دې ډګر کې د هېواد له ټولو علمي شخصیتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له میندو او پلرونو څخه هیله لرم چې د خپلو نظریو او رغنده وړاندیزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تالیف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتیب کې یې مرسته کړې، له ملي او نړیوالو درنو موسسو، او نورو ملګرو هېوادونو څخه چې د نوي تعلیمي نصاب په چمتو کولو او تدوین او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې یې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفیق

فاروق وردګ

د افغانستان د اسلامي جمهوریت د پوهنې وزیر

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست

سرلیکونه	مخونه
د الفبي تکرار	۱
الله (ج)	۴
حضرت محمد (ص)	٦
علم او پوهه	۸
ځای تړلول	۱۰
زمورږ ښوونځی	۱۲
ټوکه	۱۴
په ټولګي کې همکاري	۱٦
ښه زده کوونکی	۱۸
ښه ښوونکی	۲۰
هوښیار کارغه	۲۲
افغانستان	۲۴
د خپلواکۍ جشن	۲۷
بیرغ	۳۰
بوډا او پاچا	۳۲
زمورږ پیسې	۳۴
علامه سید جمال الدین افغان	۳٦
کندهار	۳۸
جرګه	۴۰
کوچیان	۴۲
د اختر ورځ	۴۴
د نیزی وهلو لوبه	۴٦
اتڼ	۴۸
یووالی	۵۰
د کال څلور فصلونه	۵۲
د اونۍ د ورځو نومونه	۵۵
پسرلی	۵۷
باران	۵۹
د اوبو منابع	٦۱
لمر	٦۳
د وخت ارزښت	٦۵
په ځنګله کې اور	٦۷
څاروي	٦۹

(c) ketabton.com: The Digital Library

مېږه ۷۲
ټوکه ۷۴
الوتونکي مرغان ۷۶
سوی ۷۸
کورني چرګان ۸۰
د شاتو مچۍ ۸۲
مېوې او د هغو ګټې ۸۴
انګور ۸۷
سابه ۸۹
د مور عزت ۹۲
له ورړو سره ټوکې کول ۹۴
د پلار حقونه ۹۶
پلاره ۹۸
د ماشوم څنګه درناوی وکړو؟ ۱۰۰
ګاونډي ۱۰۲
د انسانانو درناوی ۱۰۴
د خبرو کولو ادبونه ۱۰۶
د سلام ورکولو ادبونه ۱۰۸
ډوډۍ ۱۱۰
ناولي سابه ۱۱۲
روغ پاتې کېدل ۱۱۴
ماین څه شی دی؟ ۱۱۶
روغتیا ۱۱۸
واکسین کول ۱۲۰
د ځان پاکوالی ۱۲۲
د مخدره موادو زیانونه ۱۲۴
سوله او ماشومان ۱۲۶
زغم او صبر ۱۲۸
رښتیا ویل ۱۳۰
دوستي او ملګرتیا ۱۳۲
د ستورو شمېر ۱۳۴
میږی او کوتره ۱۳۶
وېره ۱۳۸
د ښمني او دوستي ۱۴۰
زړه سوی ۱۴۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

د الفبې تکرار

موخه: د الفبې د تورو بڼه ، غږ، لیکل او لوستل.

پوښتنې:

١ ستاسو نوم په کوم توري پیل کیږي؟

٢ دالفبې له تورو څخه کومې کلمې جوړولی شئ؟

٣ ستاسې نوم له کومو تورو څخه جوړ شوی دی؟

آس

آ

انار

ا

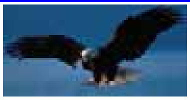
باز

بـــ ب

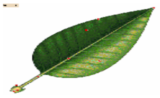
پاڼه

پـــ پ

ټیلفون

ټـــ ټ

تال

تـــ ت

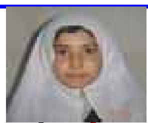
ثریا

ثـــ ث

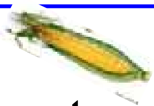
جوار

جـــ ج

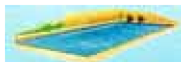
حوض

حـــ ح

خیمه

خـــ خ

څوکۍ

څـــ څ

ځاله

ځـــ ځ

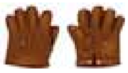
دستکش

د

ډول

ډ

ذره بین

ذ

رمبې

ر

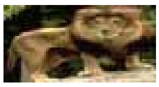
زمری

ز

ړوند

ړ

ژبه

ژ

ږمنځ

ږ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساعت

شپیلۍ

ښاخ

صابون

سـ س | شـ ش | ښـ ښ | صـ ص

ضعیف

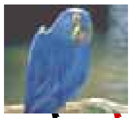
طوطی

ظرفونه

عینک

ضـ ض | طـ ط | ظـ ظ | عـ ع

غوا

فیل

قره قولی

کلنگ

غـ غ | فـ ف | قـ ق | کـ ک

گل

لړم

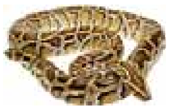
مار

ناک

گـ گ | لـ ل | مـ م | نـ ن

شکوڼ

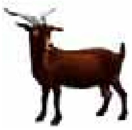
وزه

پیاله

هیلۍ

منگی

ڼـ ڼ | و | ه | هـ | ی

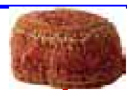
خولي

څپلۍ

ولیکۍ

دوبي

ي | ۍ | ئ | ي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده‌کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې تش ځایونه په مناسبو تورو او د الفبې په ترتیب سره ډک کړي.

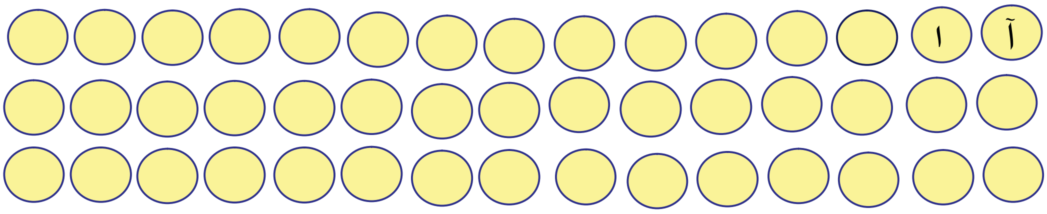

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د هرې ډلې هر غړی دې د الفبې یو توری خوښ کړي او درې کلمې چې په هغه توري باندې پیل کیږي ولیکي.

۱- ________ ۲- ________ ۳- ________

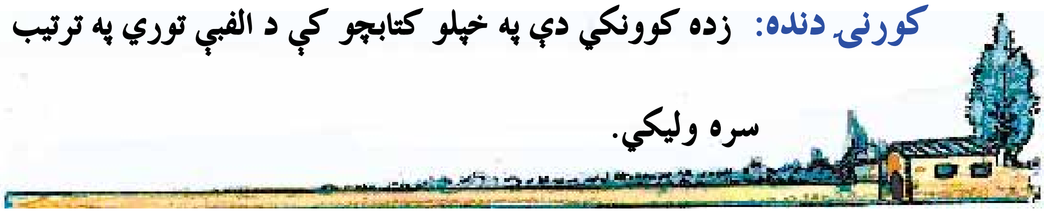

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د الفبې توري په ترتیب سره ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

لومړی لوست

الله (ج)

موخه: دکلمو لیکل ، لوستل او د لوی خدای (ج) پېژندنه.

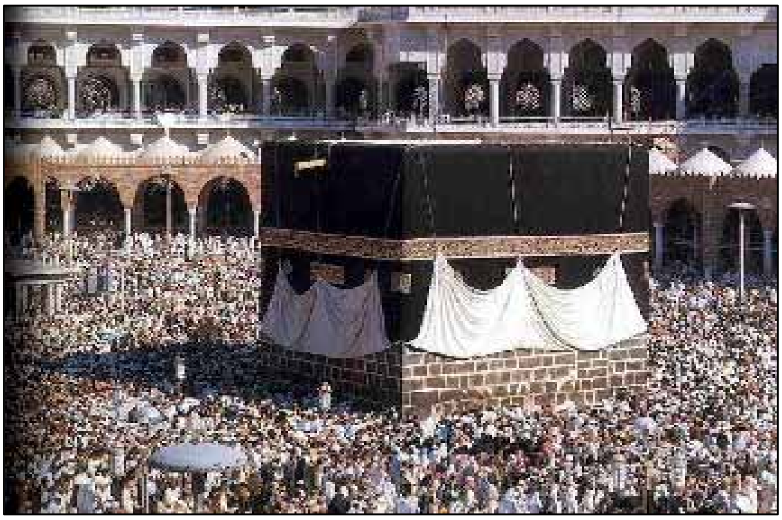

پوښتنې:

(۱) مونږ چا پیداکړي یو؟

(۲) لوی خدای (ج) له مونږ نه پرته نورڅه شیان پیداکړي دي؟

الله (ج) ځمکه ، آسمانونه ، کاڼي ، غرونه ، انسانان، څـــاروي، الوتونکي مرغان، نباتات اوداسې نور ټول شیان پیداکړي دي.

لوی خدای (ج) ډېر مهربان او پرمونږ ډېر ګران دی.

مونږ دلوی خدای (ج) په دغو لویو نعمتونو باندې شکر وباسو او تل یې عبادت کوو.

دلغتونومعنا: کاڼي – تیږي ، مهربان–پیرزوکوونکی، عبادت–خدای(ج) یادول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د هغو شیانو نومونه چې لوی خدای (ج) پیداکړي دي واخلي. او بیا دې هره ډله د ټولګي مخې ته راشي او د هغو شیانو نومونه دې خپلو ټولګیوالوته واخلي.
- د لاندې شکلونو له نیمګړو تورو څخه په خپلو کتابچو کې بـــشپړې کلمې جوړې کړئ.

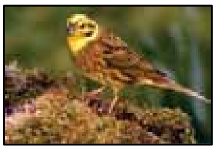

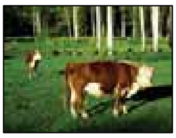

لکه: م–ر–غــ–ه مرغه   غ – ر ______   غ – و – ا ______   ل – م – ر ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (خدای (ج)، ځمکه، آسمانونه) کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

حضرت محمد(صلی الله علیه وسلم)

موخه: د تورو ترکیب، ټاکل او دکلمو لیکل او لوستل.

پوښتنې:

١) دپورتني رسم په هکله څه ویلی شئ؟

٢) زمونږ دپیغمبر نوم څه دی؟

٣) پوهیږئ چې قرآن کریم دلوی خدای (ج) له خوا پر چا نازل شوی دی؟

حضرت محمد^(ص)^ زمونږ خوږ پیغمبر دی. دی د مکې په ښار کې زیږیدلی دی، او له وړوکتوب څخه یې نیک اوښه عمل درلود. حضرت محمد^(ص)^ له ماشومانو سره ډیره مینه درلوده او ده به ویل: (هغه څوک چې پرماشومانو باندې مهرباني او د لویانو درناوی ونکړي له مونږ څخه نه دی). قرآن کریم دالله^(ج)^ له خوا زمونږ د لارښوونې له پــاره پــر حضرت محمد^(ص)^ نازل شوی دی.

دلغتونومعنا: نازل – رالیږل ، وړوکتوب–ماشومتوب ، مینه – محبت ، درناوی–احترام.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

- په متن کې څلور کلمې چې د(م) په توري پیل کیږي پیداکړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

- د ورکړشوو توروڅخه کلمې جوړې کړئ.

م + ح + م + د =	محمد	م + ی + ن + ه =	
پ + ی+غ +م+ب+ ر =		د + ر + ن + ا + و+ ی=	
ع + م + ل =		م+ هـــ +ر + ب+ ا+ ن =	

- زده کوونکي دې په ډلو باندې وویشل شي د هغو صفاتو په هکله دې خبرې وکړي چې دحضرت محمد(ص) د نیک عمل او له ماشومانو سره د مینې په هکله یې له لویانو څخه اوریدلي وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له مخې درې کلمې پیداکړي چې په یوه کلمه کې د (د) توری په سر او په بله کلمه کې په منځ او په دریمه کلمه کې په پای کې راغلي وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

علم او پوهه

موخه: دتورو ترکیب ، دکلمو لیکل اودپوهې په ارزښت دزده کوونکو پوهېدل دي.

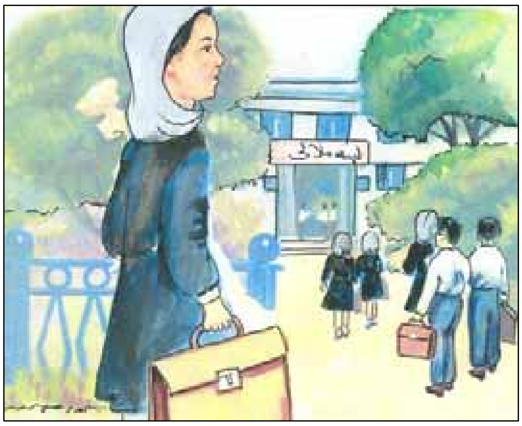

پوښتنې:

(۱) مونږ ولې درس لولو؟

(۲) لوی خدای (ج) د علم زده کړه پر چا فرض کړې ده؟

علم پوهې ته وايي. هرڅوک چې ډېر لوست ووايي هغه علم زده کوي، پوه او هوښيار انسان ترې جوړيږي.

پوه انسان د خپل ژوند چارې په سمه توګه پرمخ بيايي نورو خلکو ته يې هم ګټه او مرسته رسيږي.

نوېر موږ ماشومانو باندې د علم زده کړه فرض ده. ځکه چې د اسلام لارښوونه ده علم په هر نارينه او ښځينه فرض دی.

دلغتونومعنا: علم –پوهه، چارې–دندې ، مرسته – کومک.

يادونه: دعلم زده کړه په هر نارينه او ښځه فرض ده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ له تورو څخه کلمې جوړې کړي؟

م	ل	ع
ر	و	ک
س		
ت		
ه		

زده کوونکي دې په ډلو باندې وویشل شي او (پوهه، فــرض، هوښـــیار، نارینه) کلمې دې هېجاء کړي.

فر – ض
––––––
––––––
––––––

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (پوهه، انسان، ژوند) کلمې په خپلــو کتابچو کې په تورو باندې واړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلورم لوست

ځای ټولول

موخه: د دې لوست موخه زده کوونکو ته په متن کې کلمې پېژندل او په عملي توګــه د فعــل ښوول، د ځای ټولول او پاک ساتل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني رسم کې څه وينئ خبرې پرې وکړئ؟
(۲) تاسې چې سهار له خوبه پاڅېږئ څه کوئ؟
(۳) ستاسې په کور کې څوک او څه کارونه کوي؟

سوسن د دوهم ټولګي زده کوونکې ده. هغه چې ســـهار لـــه خوبـــه پاڅيږي، خپل ځای ټولوي. بيا تشناب ته ځي، لاسونه مينځي، غاښونه برس کوي او مخ هم مينځي، وروسته ځي له مور، پلار، خور او ورور سره يوځای د سهار ناری خوري. له سهار ناري څخـــه وروســـته د ښوونځي کالي اغوندي، بياله مور سره يوځای ښوونځي ته ځي.

دلغتونومعنا:ټولګی– صنف، ښوونځی–مکتب .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکوفعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او لاندې کلمې دې په تورو واړوي

١ سوسن	٢ برس	لکه: احمد
٢ سهار	٥ غاښونه	ا ـ ح ـ م ـ د
٣ ټولګي	٦ مور	

- هغو کلموته ځیر شئ چې کرښه ور لاندې اېستل شوې ده.

لکه: ټولول، پاڅېږي ، مینځل کیږي ، کوي، خوري، اغوندي، او ځي دا ټــول فعلونه دي. دا فعلونه په لنډو جملو کې وکاروئ.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په لوست کې داسې کلمې پیدا کړي چې د (م) په توري پیل شوې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم لوست

زموږ ښوونځی

موخه: د شعر له هم وزن کلمو سره د زده کوونکو بلدتیا، په ښوونځي کې د درسي وسایلو پېژندنه، د ښوونځي په ارزښت او په قواعدو پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ په انځور کې څه شی وینئ؟

٢ آیا د درسي وسایلو نومونه اخېستلی شئ؟

٣ تېر کال مو په ښوونځي کې کوم کارونه ترسره کړي چې تاسوته په زړه پورې وو؟

ښوونځی مې دوهم کور دی — ټولګیوال مې لکه ورور دی

ښومره ښکلې یې باغچه ده — سرتر پایه تکه شنه ده

زه په مینه ورته درومم — فیض د علم پکې مومم

ډېر زړه سواند یې معلمان دي — مهربانه انسانان دي

پرموږ هېڅ نه په قارېږي — له ګناهو راتېرېږي

ښومره خوږد دوی پیمان دی — ځکه هر یو موږ ته ګران دی

د ښوونکو احترام کړو — په اخلاص ورته سلام کړو

محمد عثمان (نژند)

دلغتونومعنا: ښکلې– ښایسته، درومم – ځم ، اخلاص – دزړه پاکوالی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

د پورتني شعر له هم وزنه کلمو څخه بشپړې کلمې جوړې کړئ؟

ک + ور = کور

ور + ور = ورور

باغ + چه =

شــ + نه =

درو + مم =

مو + مم =

معــ + ل + مان =

ان + سا + نا + ن =

قا + ری + ړی =

را + تپــ + ری + ړی =

پيــ + مان =

کــ + ران =

احــ + تــ + رام =

ســ + لام =

زده کوونکي دې د انځورونو نومونه په خپلو کتابچو کــې دکرښــې پــه واسطه ونښلوي.

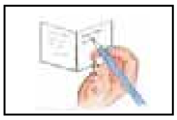

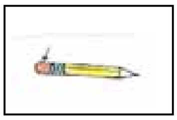

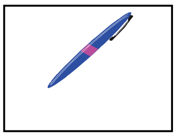

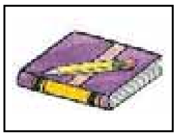

خودکارقلم

کتابچه

کتاب

کاغذ

پنسل

کمپیوټر

تخته

مېز

څوکۍ

پنسل پاک

قلم تراش

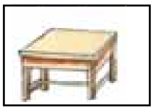

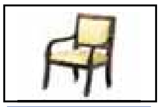

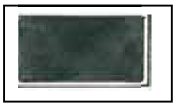

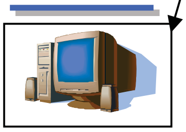

کورنۍ دنده: د څو درسي وسایلو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ټوکه

موخه: د کلمو لوستل ، ليکل او له ټوکو سره د زده کوونکو بلدتيا.

پوښتنې:

١ ستاسې کومه ټوکه زده ده؟ خپلو ټولګيوالو ته يې ووايئ؟

٢ آيا تاسو ته په کور کې څوک ټوکې وايي؟

يو سړی يو ليکوال ته ورغی ورته يې وويل: يوليک راته وليکه.

ليکوال ورته وويل:

پښه مې خوږيږي. هغه سړي ورته وويل زه خو تا کوم ځای ته نه لېږم اونه په پښه باندې ليکل کوې. ليکوال ورته وويل: رښتيا وايې، خو افسوس هرچاته، چې ليک وليکم، زه په خپله ورسره ځم چې زما په ليک نورڅوک نه پوهيږي نو زه بايد خپل ليک په خپله ولولم.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (لیکوال، پنبه ، لیک، ولولم) کلمې هېجا کړي؟

لیکوال	لیک – وال
پنبه	--- ---
لیک	--- ---
ولولم	--- ---

د متن په لوست کې څلور کلمې پیداکړئ چې د(و) په توري پیـــل شـــوي وي؟

زده کوونکي دې په نوبت دټولګي مخې ته راشي او یوه ټوکه دې نـــورو زده کوونکو ته واوروي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنیو له غړوڅخه یوه یوه ټوکه زده کړي او سبادې په نوبت سره خپلې ټوکې نورو ټولګیوالوته واوروي.

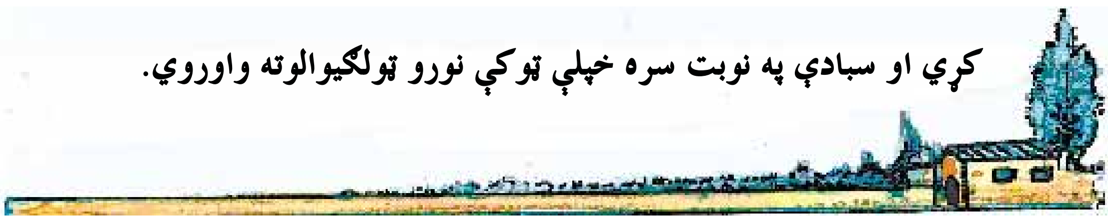

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

په ټولګي کې همکاري

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل او په ټولګي کې همکارۍ ته د زده کوونکو هڅول دي.

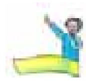 **پوښتنې:**

(۱) په پورتني انځورکې څه وينئ؟

(۲) آيا تاسي کله له چاسره مرسته او همکاري کړې ده؟

زرغونې له ګلنارې څخه وپوښتل: تاسي په ټولګي کې له يو بل سره څه مرستې او همکارۍ کوئ؟ هغه وويل:

موږ د خپل ټولګي په پاک ساتلو کې او د مېز اوڅوکيو په ترتيب او همدارنګه په فعاليتونو، لوبو او په لوستونو کې هم له يوبل ســـره همکاري کوو. زرغونې وويل:

تاسي ځومره ښه ټولګيوال ياست چې په ټولګي کې لکه د خپل کور په شان له يو بل سره مرسته کوئ.

دلغتونومعنا: مرستې – کومکونه، ټولګيوال – همصنفيان.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د ډلې هر زده کوونکی دې یـــو کـــار ځان ته وټاکي او ټولې ډلې دې له یو بل سره د ټولګي په نظم او پـــاکوالي کې همکاري وکړي.

زده کوونکي دې د (زرغونه، ګلناره، ټولګی، پاکې) کلمې هېجا کړي.

زر – غو – نه

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست له متن څخه پنځه کلمې خوښې او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست

ښه زده کوونکی

موخه: د دغه لوست د کلمو او جملو لوستل، لیکل او د زده کوونکو له ښــو چلنــدونو ســره بلدتیا ده.

پوښتنې

(١) په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟ خبرې پرې وکړئ؟
(٢) ستاسو په نظر ویلی شئ چې ښه زده کوونکی چاته ویل کیږي؟
(٣) ښه زده کوونکی په خپل ټولګي کې له نورو سره څه مرستې کولی شي؟

ښه زده کوونکی سهار وختي له خوبه پاڅیږي. لومړی خپله بستره ټولوي. بیا مور او پلار ته سلام اچوي او بیا سپورت کوي. ښه زده کوونکی خپل ځان او کالي پاک ساتي. د سهار د ناري خوړلو څخه وروسته په خپل وخت ښوونځي ته ځي. په ښوونځي کې د خپلو ملګرو سره ښه ناسته ولاړه کوي.

د ښوونکو او مشرانو درناوی کوي، خپل درسونه په ټاکلي وخت سره لولي. ښه زده کوونکی د خپلو ملګرو د نومونو سره ځان آشنا کوي او هم ځان نورو ټولګیوالوته ورپیژني.

دلغتونو معنا: ښوونکی– معلم ، زده کوونکی – شاګرد، مشران، لویان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده‌کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د ښو زده کوونکو د صفتونو په هکله دې خبرې وکړې او بیا دې هره ډله خپل نظرونه نورو ته ووایي.

- په درکړ شوي متن کې هغه کلمې پیداکړئ چې د یو وار څخه زیاتې راغلـــې وي لکه: (ملګرو)

- د هرې ډلې یو غړی دې دخپلې ډلې د ټولګیوالو نومونه نوروته ووایي؟

کورنۍ دنده:

د دریو یا څلورو ټولګیوالو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم لوست

ښه ښوونکی

موخه: له تورو څخه دکلمو جوړول او د ښه ښوونکي په صفتونو پوهيدل دي.

پوښتني

(۱) تاسوته ولي خپله ښوونکي ګرانه ده؟
(۲) ستاسو د ښوونکي نوم څه دی؟
(۳) تاسو له خپل ښوونکي څخه کوم شيان زده کوئ؟

زمونږ ښوونکې هره ورځ په پراخ تندي ټولګي تــه راننــوځي. او له مونږ سره ستړي مشي کوي. مونږ هم دخپلې ښوونکي درناوی کوو. ښوونکې زمونږ د ځان او کاليو پاکوالی ګوري. او له مونږ نه ډيره خوشحاله کيږي. هغه ټولګيوال مو چې نه وي راغلي د هغوی پوښتنه کوي. ښوونکې مونږ ته ليک او لوست زده کوي او مونږ سره لــوبې کوي. او مونږ د هغې نه مننه کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- **زده کوونکي دې د ښوونکي د ستاینو په هکله له یو بل سره خبرې وکړي.**

- زده کوونکي دې د (ښوونکی، لیکل، لوستل،مهرباني) کلمې پــه تــورو ووېشي.

- زده کوونکي دې له ورکړل شوو تورو څخه مناسبې کلمې جـــوړې کړي. (ښ – و – ل – ګ – ی – و–ا –ل)

(ز – د – ه – ک – و– و– ن – ک – ی) (م – ن – ن – ه)

کورنۍ دنده: **زده کوونکي دې دخپلې کورنۍ د غړو نومونه په خپلو کتابچو کې په تورو ووېشي.**

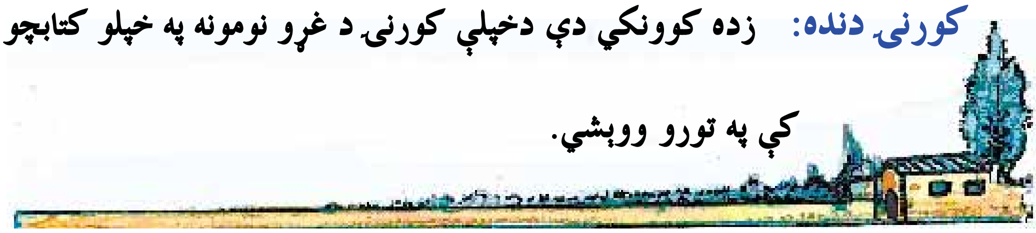

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

هوښيار کارغه

موخه: له زده کوونکو سره دکار د ښه سمون په هکله فکر پيداکيـــدل او د مناســـبو تــدبيرونود جوړولو له پاره د دوی روزنه او د نويو کلمو زده کول دي.

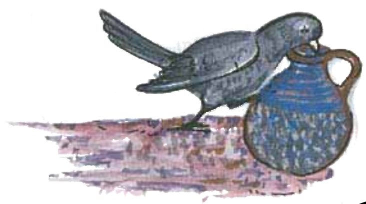

پوښتنې:

١ تاسې مخکې له دې چې په يوه کار پيل وکړئ څه بايد وکړئ؟

٢ په پورتنيو رسمونو کې څه شی وينئ خبرې پرې وکړئ؟

کارغه چې له ډېرې تندې څخه نږدې و چې مړ شي، ناڅاپه يې يو منګې ته پام شو. کله چې منګي ته ورنږدې شو ويني چې په منګي کې لږې اوبه شته، خو مښوکه يې اوبوته نه رسيږې.بې وزله کارغه چې هرڅومره کوښښ وکړ، خو ويې نشوای کولی چې له منګي څخه اوبه وڅښي.

ناڅاپه يې په فکر کې يوه چاره پيدا شوه. کارغه وړې وړې تيږې په خپله مښوکه واخيستې او په منګي کې يې واچولې، څوشيبې وروسته د منګي اوبه پورته راغلې او کارغه وکولی شول چې له منګي څخه اوبه وڅښي اوځان له مرګ څخه وژغوري.

دلغتونومعنا: ناڅاپه–نابېره (دستي) ، پام–فکر ، وژغوري–بچ کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د کېسې د مفهوم په هکله دې لــــه یوبل سره خبرې وکړي بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروته واوروي؟

- زده کوونکي دې هغه کیسې چې د دوی زده دي د ټولګي په مخکې خپلو ټولګیوالو ته واوروي؟

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هوښیار کارغه کیسه خپلو وروڼو او خویندو ته ووایي او سباته دې په وار سره همدغه کیـــسه نورو ټولګیوالو ته واوروي.

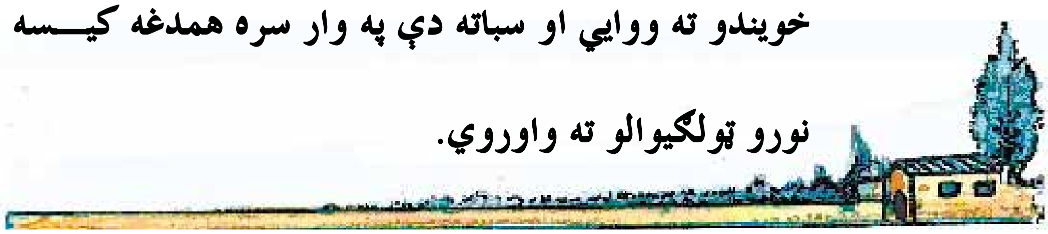

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوولسم لوست
افغانستان

موخه: د کلمو لوستل، ليکل او د افغانستان له تاريخي ځايونو سره آشنا کېدل دي.

پوښتنې:

۱ د افغانستان د څو ښارونو نومونه واخلئ؟

۲ تاسې د افغانستان کوم ښارونه ليدلي دي؟

۳ زمونږ د هېواد د مرکز نوم څه شی دی؟

۴ زمونږ هېواد څه شيان لري نومونه يې واخلئ؟

افغانستان زمونږ خوږ اسلامی هېواد دی.
ګران افغانستان ښکلي باغونه، هسک اوجګ غرونه لري.
لوی ، لوی سيندونه او ارزښتمن کانونه لري.
مونږ ټول د خپل هېواد بچيان يو.
خپله خاوره او هېواد راباندې ګران دی.
زمونږ د هېواد مرکز کابل دی.

د لغتونومعنا: هېواد –وطن ، هسک – لوړ او جګ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځئ چې له افغانستان سره آشنا شو.

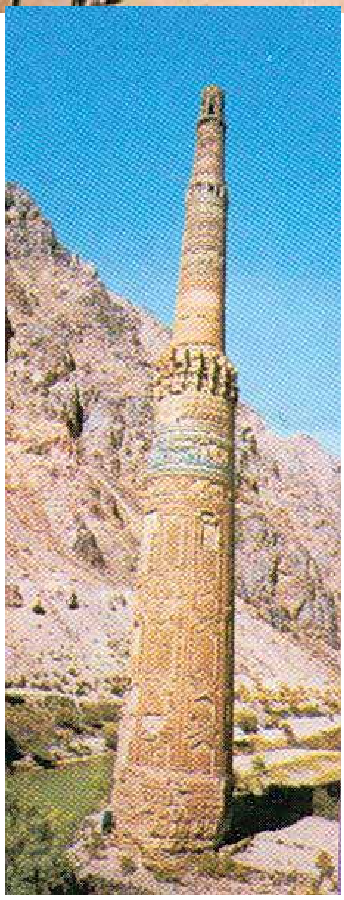

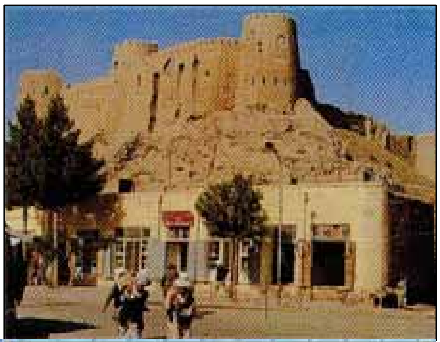

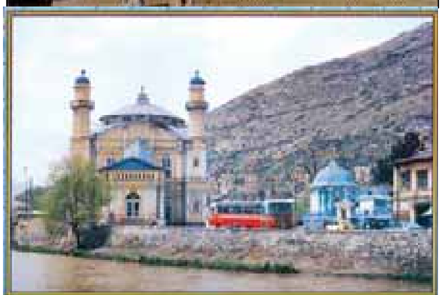

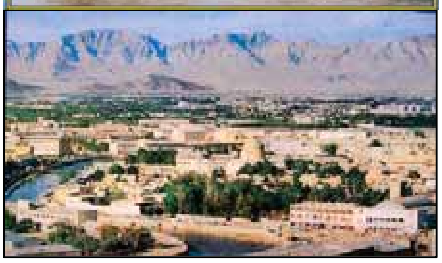

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او هره ډله دې د افغانستان د پنځو ښارونو نومونه پیداکړي او بیا دې خپلو ټولګیوالوته و وایي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې کلمې پیداکړي چې د(ا) په توري پیل شوې وي او بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______

- زده کوونکي دې د هغو پنځو ښارونو نومونه چې یې واخیستل په تورو وویشي او هر یو زده کوونکی دې دیو نوم یوتوری انتخاب کړي او بیا دې په وار سره د ټولګي په مخ کې ودریږي او زده کوونکي دې د هغه ښار نوم واخلي. (کلمه ولولئ).

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار څخه د لویو ښارونو پوښتنه وکړي او بیا دې د څو ښارونو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

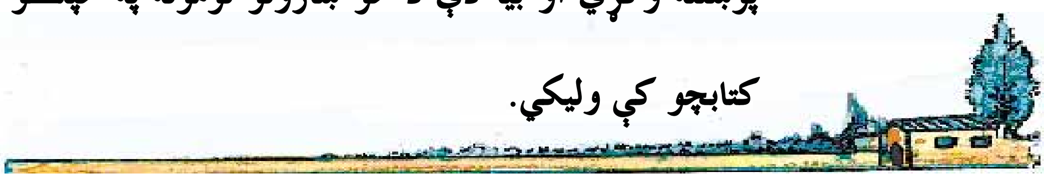

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوولسم لوست

د خپلواکۍ جشن

موخه: دکلمو لوستل ،لیکل او د خپلواکۍ په ارزښت پوهیدل دي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه وینئ؟

٢ د خپلواکۍ په هکله څه پوهیږئ؟

٣ له تاسو څخه څوک دخپلواکۍ جشن ننداريې ته تللی دی؟ څه چې موهلته لیـدلي دي د هغه کیسه وکړئ.

افغانان هر کال په ټول هېواد کې د خپلواکۍ جشن لمـانځي. د خپلواکۍ جشن زموږ د نیکونو او پلرونو د تېرو ویاړنو د یادولو ورځ ده چې زموږ هېواد یې له بهرنیو تیري کوونکو څخه خپلواکه کړی دی.

په دې ورځ ټول خلک خوشحالي کوي، سپورتي لوبې او په زړه پورې رسم ګذشت ویني او کنسرتونو ته ورځي.

افغانستان زموږ کور دی او مونږ یې خپلواکي د علم او پوهې په زور او برکت ساتو.

دلغتونومعنا: خپلواکي – آزادي ، ویاړنې – ویاړېدل، افتخارات

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځئ چې د خپل هېواد له دودیزو لوبو سره آشنا شو.
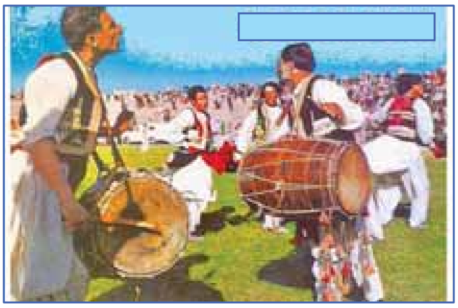
(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ټولګي او یا له ټولګي څخه دباندې د دایـــرې په شکل و درېږي او ښوونکې اویاښوونکی دې د دوی نه پوښتنه وکړي چې د (خپلواک) دکلمې په پای کې کوم توری راځي اوبیا دې زده کوونکو نه وغواړي چې داسې یوه کلمه ووایــــي چـــې د (ک) په توري پیل کیږي لکه: (کـــدو) او همدارنګـــه بـــل زده کوونکی دې داسې کلمه ووایي چې د هغې کلمې د پای په توري پیل کیږي لکه: (واک) لـــومړی زده کـــوونکی **کـــدو** دوهـــم زده کوونکی **واک** دریم زده کوونکی **کور** او همداراز دې لوبې ته دوام ورکړل شي.

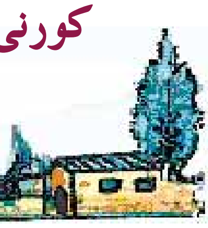

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې پنځه کلمې چې په ټولګي کې یـــې وویلې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ديارلسم لوست

بيرغ

موخه: زده كوونكي بايد پوه شي چې زموږ ښكلی بيرغ د يووالي نښه ده. اوهم د دې شعر سم لوستل او ليكل دي.

پوښتنې:

١ دبيرغ د ارزښت په هكله څه پوهيږئ؟

٢ ويلی شئ چې زموږ دګران هېواد افغانستان بيرغ څو رنګه لري؟

٣ بيرغ زموږ د هېواد د څه شي نښه ده؟

خوږ مې ترڅان بيرغه
لـــوړ دې نښان بيرغه

تـــل مو په سر رپيږه
ملـــي آرمـــان بيرغه

ستا شهامـــت به ساتو
ستا عظمت بـــه ساتو

ته مو د پت نښـــه يې
د اسلاميت نښـــه يې

اې د افغـــان بيـــرغه
لـــوړ دې نښان بيرغه

اروابناد محمد عثمان نژند

دلغتونومعنا: لوړ– اوچت اوجګ، تل – هميشه ، آرمان – هيله ، شهامت – ميړانه، عظمت– لويوالي، پت– عزت

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د (ننباں، بېرغ ، شهامت، اسلامیت) کلمې هېجا کړي؟

بې - رغ

زده کوونکي دې له تورو څخه کلمې جوړې کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(ن + ښ + ه) (ع + ظ + م + ت)

(ب + ی + ر + غ) (ا + ف + غ + ا + ن)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د بېرغ شعر په یادو زده کړي او په کورکې دې یې خپلو خویندو او ورونو ته ووایي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

څوارلسم لوست

کېسه

بوډا او پاچا

موخه: کېسه پېژندل دکېسې اوریدل، ویل، سم لیکل او لوستل دي.

پوښتنې:

١ په پورتنې انځورکې بوډا څه کوي؟

٢ نیالګي په کوم وخت کې اېښودل کیږي؟

یوه بوډا نیالګی کېناوه. یو پاچا ښکار ته روان و. بوډا یې ولید چې نیالګي کېنوي. ورځخه یې پوښتنه وکړه:

(څه کوې چې په دې سپینه ږیره نیالګي کېنوې؟ ته به یـــې مېـــوه وخورې،که نه؟

بوډا موسکی شو او ورته یې وویل: (نورو ونې کېنولې وې، موږ یې مېوه وخوره،اوس یې موږ کېنوو چې نور یې مېوه وخوري.)

پاچا د بوډا په خبره خوښ شو او انعام یې ورکړ.

د لغتونومعنا: بوډا– زوړ ، موسکی– په خندا ، انعام– بخشش

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې لاندې کلموتــه پــام وکړي، هغه کلمې چې دځلورو تورونه جوړې شــوې دي ورلانــدې دې څلور او هغه کلمې چې له دریو تورو نه جوړې شوېدي ترلاندې دې درې ولیکي.

خوش ‏ وکړه ‏ پاچا ‏ یوه ‏ کیسه ‏ مونږ ‏ انعام ‏ ږیره ‏ روان

اوس ‏ ښکار ‏ بوډا ‏ نور ‏ ښخه ‏ خوري ‏ مېوې ‏ ولید ‏ وویل

زده کوونکي دې له لاندې تورو ښخه کلمې جوړې کړي.

① پ + ا + چ + ا = پاچا ④ م + ی + و + ه =

② ب + و + ډ + ا = ⑤ ا + ن + ع + ا+م =

③ ن+ی+ا+ل+گ+ی= ⑥ و + ل + ی + د =

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له خپل مور او پلار نه وغواړي چې یوه کیسه ورته ووایي اودوی دې دهغې کیسې اتل پیداکړي اوسبادې هماغه کیسه له اتلانو سره خپلو ټولگیوالوته ووایي.

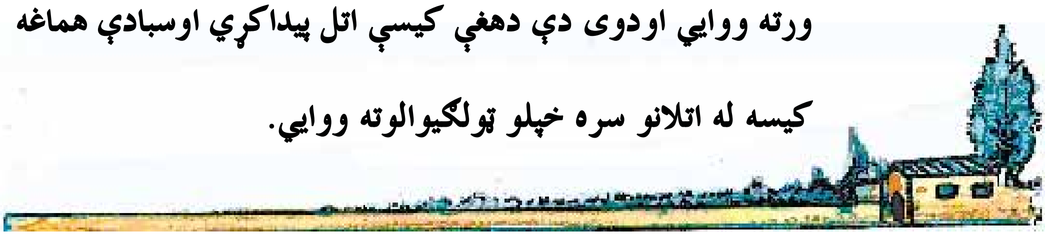

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست

زمونږ پیسې

موخه: دکلمو لوستل، لیکل او دافغانۍ پېژندنه ده.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

(۲) پیسې دڅه شي له پاره پکارېږي؟

(۳) آیا تاسو په پیسو کوم شیان اخیستلی شئ؟

(۴) زمونږ دهېواد پیسې څه نومېږي؟

زمونږ دهېواد پیسې افغانۍ نومېږي، زه دپیسو په شمېرلو پوهېږم. دژوند اړتیاوې لکه: خواړه، پوښاک، دکور لوښي اوداسې نور دپیسو په واسطه لاس ته راځي (زمونږ هېواد دپیسو دساتنې له پاره بانکونه هم لري. زما مور دپیسو دساتنې له پاره یو ډاډمن بکس لري) زه هم دپیسو دزېرمه کولو له پاره یوه قوتۍ لرم چې خپلې پیسې په کې ساتم.

دلغتونو معنا: اړتیاوې – ضرورتونه، زېرمه – ذخیره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلوست په متن کې درې داسې کلمې را پیداکړي چــې د(ب) په توري پیل شوي وي. اوبیادې په لاندې تشو کرښو باندې ولیکي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او هره ډله دې دلوست له مــتن څخه پنځه کلمې غوره کړي او بیادې په تورو وویشي.

- زده کوونکي دې د هغو شیانو په هکله چې دپیسو په واسطه لاس تــه راځي له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې خپلو نورو ټولګیوالو ته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(پیسې، افغانۍ، شمېر) کلمې هېجا کړي.

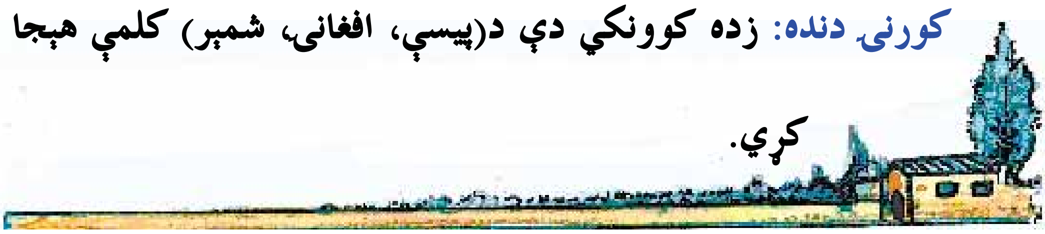

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړسم لوست

علامه سيد جمال الدين افغان

موخه:زده کوونکي بايد دخپل هېواد ملي شخصيتونه وپېژني او دا متن دې سم ولولي او سم دې وليکي.

پوښتنې:

(۱) تاسو د علامه سيد جمال الدين افغان نوم اورېدلی دی؟ که مو اورېدلی وي له چاڅخه اوچېرې؟

(۲) په انځور کې دچا انځور وينئ دهغه نوم ووايئ؟

(۳) تاسې د علامه سيد جمال الدين افغان په هکله څه پوهېږئ؟

علامه سيد جمال الدين افغان دسيد صفدر زوی اوزمونږ دهېـــواد په کونړ ولايت کې زيږيدلی دی.

له ماشومتوب څخه يې له علم اوپوهې سره مينــه درلـــوده او زمونږ دهېواد يو نامتو ليکوال او پـــوه ســـړی و. زمـــونږ دهېـــواد دپرمختګ او دمسلمانانو ديووالي له پاره يې ډېرې هلې ځلې کړې دي.

ډېر کتابونه او مجلې يې ليکلي اوچاپ شوي دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې لاندې کلمې په تورو باندې واړوي.

(کونړ ، ا فغان ، هېواد، نامتو، مجلې)

- زده کوونکي دې دمتن په لوست کې درې داسې کلمې پیداکړي چې د(س) توری دکلمې په سرکې راغلي وي. لکــه: (ســید) اوپــه خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

① ______ ② ______ ③ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلو کورنیو لــه غــړو ســره د علامه سیدجمال الدین افغان په هکله خبرې وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوو لسم لوست

کندهار

موخه:له تورو څخه دکلمې جوړول، دکلمې په تورو اړول اودکندهار د تاریخي ښار پېژندنه ده.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې څه شئ وینئ؟

(۲) تاسې دخپل هېواد دیو تاریخي ولایت نوم اخیستلی شئ؟

(۳) آیا تاسې کوم وخت کندهار ته تللي یاست؟ که تللي یاست څه مو لیدلي دي؟

کندهار زموږ دګران هېواد ډېر پخوانی او ښکلی ښاردی. په دې ښار کې یو ډېر سپېڅلی ځای دی چې د (خرقې مبارکې) په نامه یادیږي. په دې ځای کې دحضرت محمد(ص) (مبارکه خرقه) ساتل کیږي او ډېر خلک یې لیدوته ورځي.

دلغتونومعنا: سپېڅلی – سوتره

ماخذ: خپل هېواد وپیژنئ، د افغان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او په شکل کې دې له ورکړل شـــوو توروڅخه نومورې کلمې جوړې کړي.

١– مبارک

٢– کندهار

٣– هېواد

۴– ګران

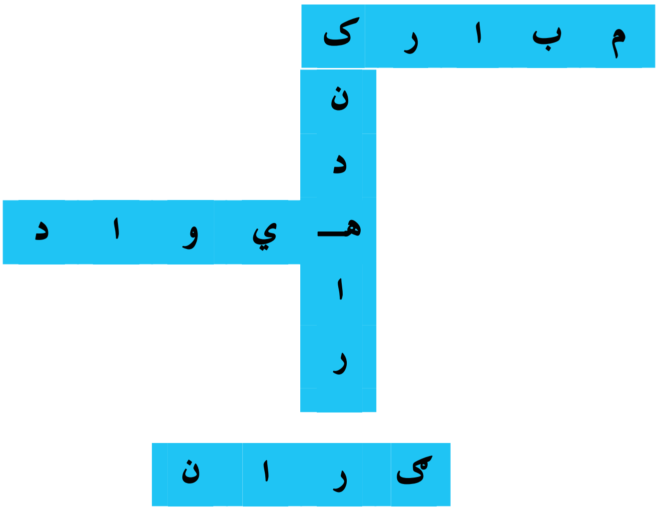

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واړوي.

(احمد شاه، چینه ، خرقه ، جومات)

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دافغانستان دپنځو ولایتونو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

جرګه

موخه: دکلمو لوستل ، ليکل ، دمترادفي کلمې پېژندل او دملي دودونو په ارزښت پوهيدل دي.

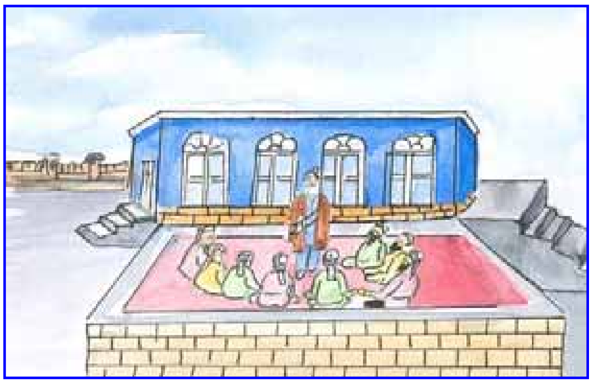

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې څه وينئ؟

(۲) که ستاسود دوملګرو ترمنځ په کوم شي باندې کومه لانجه پيداشي تاسې څه کوئ؟

(۳) تاسي خپلې لانجې څه ډول حل کوئ؟

کله چې ستاسو دټولګيوالو ترمنځ په کتـــاب او ياداســـې نوروشيانو باندې کومه لانجه رامنځ ته شي. که تاســـو دنـــورو ملګرو له خوا دهغوی ترمنځ ديوې غونډې په واســـطه روغـــه جوړه وکړئ. دې ته جرګه وايي.

زموږ لويان او مشران هم دخپل کلي او هېواد لانجــې پـــه جرګو حل کوي ، جرګه زموږ پخوانی دود دی او موږ بايـــد دجرګې پريکړوته درناوی وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دحلقې يا کړۍ په شکل په ټولګي اويا دټولګي نــه دباندې کېني او دوی ته دې يوه لانجه وښودله شي، دمثال په توګه: (کتــاب يــو دی زمری او توريالی دواړه په يو وخت کې کتاب غــواړي.) زده کــوونکي دې دجرګې په واسطه داسې پرېکړه وکړي چې دتوريالي يا دزمري په خپګان تمامه نه شي.

- زده کوونکي دې نورې داسې ستونزې جرګې ته وړاندې کــړي او دوی دې دحل لاره ورته پيداکړي.

- دلاندې مترادفو کلمو معنا له چوکاټ څخه پيدا او دکلمو مخې ته يې وليکئ.

همصنفيان، جګړه، مرکه، احترام

جرګه ______ ټولیګوال ______ لانجه ______ درناوی ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دکور له غړو څخه دجرګې په هکله ساده معلومات وغواړي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

نولسم لوست

کوچیان

موخه: د متن سم لوستل، لیکل او د زده کوونکو په دې پوهېدل چې کوچیان څنګه ژوند کوي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

(۲) کوچیان کوم څاروي ساتي؟

(۳) کوچیان چېرته ژوند کوي؟

کوچیان په کیږدیو کې ژوندکوي.

دوی مېږې، وزې اوښان او نور څاروي ساتی.

کوچیان په ژمي کې تودوسیموته ځي.

کوچیان داوړي موسم کې په سړوسیمو کې ژوند کوي.

ځونډی کوچی شپون دی.

کوچیان ډېر صادق خلک دي.

کاخذ: دپښتو زده کړې اساسي قابلیتونه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- پورتنی لوست دڅه شي په هکله دی؟ سم ځواب په نښه کړئ.

  ______ دکوچنیانو
  ______ دکوچیانو
  ______ دماشومانو

- کوچیان په اوړي چېرې ځي؟ سم ځواب په نښه کړئ.

  ______ تودوسیموته
  ______ سړو سیموته

- په چوکاټ کې دلاندې کلمو معنا وې پیداکړئ.

سیمې	کیږدۍ	صادق
( ) ځایونه	( ) خېمه	( ) دروغجن
( ) ښارونه	( ) کوټه	( ) رښتینی
( ) غرونه	( ) څپره	( ) هوښیار

کورنۍ دنده: لوستل شوی متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي لیک سره ولیکئ،

زده کوونکي دې د(ځایونه، خیمو،کلمو، سیمو) کلمې په تورو وویشي.

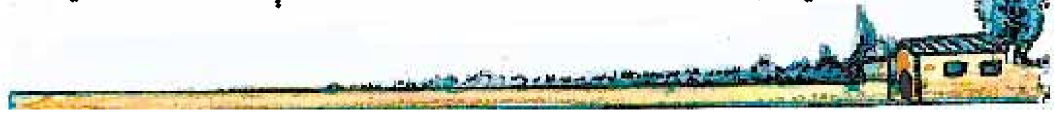

(c) ketabton.com: The Digital Library

شلم لوست

د اختر ورځ

موخه: چې زده کوونکي دنبکمرغه اومبارکو ورځو په لمانځلو اویادولو پوه شي او ددې لوســـت دمتن لوستل او ليکل زده کړي.

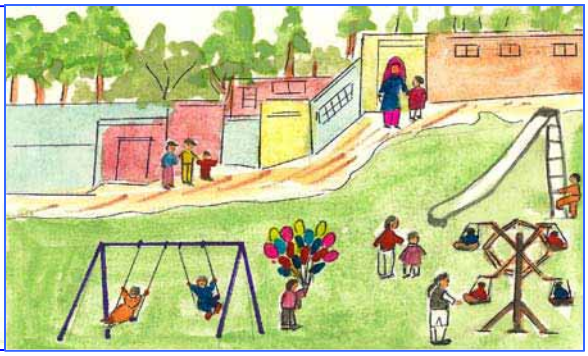

پوښتنې:

١ په پورتني انځورکې څه وينئ؟ خبرې پرې وکړئ.
٢ مسلمانان په کال کې څو اخترونه لري او داختر په ورځو کې څه کوي؟
٣ تاسې داختر په ورځ کې څه کوئ؟

مسلمانان په يو کال کې دوه اخترونه لري.

چې يو يې دکوچني اختر او بل يې دلوی اختر په نامه يادېږي.

داختر په شپه ماشومان، نجونې او ښځې ټول خپل لاسونه ســـره کوي او خوشحالي کوي. زمونږ خلک داختر په ورځ نوي کالي اغوندي ، نارينه داختر دلمانځه له پاره لويو جوماتونو ته ځي او داختر لمونځ کوي. بيا له خپلو ماشومانو سره يوځای د دوستانو اوګاونډيانو کورونو ته ځي او له هغوی سره اختر مبارکي کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې چوکاټ له تورو څخه کلمې جوړې کړي.

ن	ا	ن	ا	م	ل	س	م
			خ	ا	ا		
			ت	ش	س		
			ر	و	و		
				م	ن		
				ا	ه		
				ن			

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي، داختر په هکله دې له یوبـــل ســـره خبرې وکړي اوبیادې هره ډله خپل نظریات نورو ته واوروي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې داختر، کالي ، ښځه) کلمې په تورو ووېشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو ویشتم لوست

د نیزې وهلو لوبه

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او دنیزې وهلو دلوبې پېژندنه ده.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

٢ آیا تاسو دنیزې وهلو لوبه لیدلې ده؟ که مو لیدلې څه ډول لوبه ده؟

٣ نورې کومې لوبې پېژنئ؟

٤ دنیزې وهلو لوبه څه ډول لوبه ده؟

دنیزې وهلو لوبه یوه په زړه پورې لوبه ده.
چې زموږ دهېواد په ځینو سیمو کې ډېر دود لري.
په دغه لوبه کې دآس سپریدونکي په ډېر مهارت او چټکتیا سره په ځمکه کې وهل شوی موږی دنیزې په څوکه له ځمکې څخه راپورته کوي اودجایزې وړونکی شمیرل کیږي. زموږ خلک له دغې لوبې سره ډېره مینه لري او دهغې سیل ته ورځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په لاندې کلمو کې هغه کلمې چې له دريو تورو شخـــه جوړې شوې دي په خپلو کتابچو کې درې او هغه چې له څلـــورو تـــورو څخه جوړې شوې وي څلور وليکي.

مینه	سیل	دغه	زړه	دود	لوبې	سره
ورځی	نیزې	ډېره	لري	هغه	ځمکه	ډېر

کورنۍ دنده: تاسې د لاندې بېلا بېلو ليکل شوو تورو څخه بشپړې کلمې جوړې کړئ.

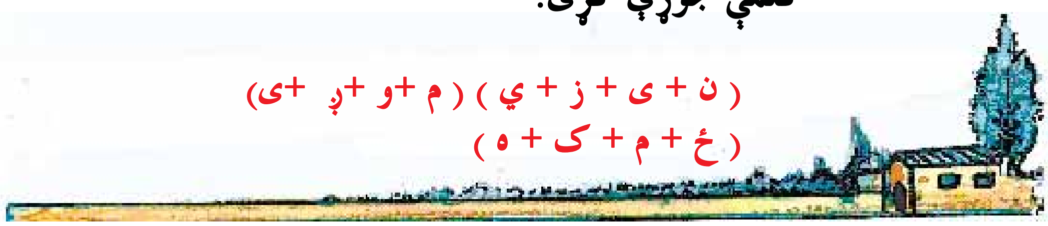

(ن + ی + ز + ي) (م +و +ږ +ی)
(ځ + م + ک + ه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ویشتم لوست

اتڼ

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او دخپل هیواد له دودونو سره آشنا کېدل دي.

پوښتنې:

① په پورتني انځورکې څه وینئ؟
② آیا تاسو کله اتڼ لیدلی دی؟ که مولیدلی وي څه وخت اوچېرته؟
③ خلک په کوم وخت کې اتڼ کوي؟
④ تاسې کومې دموسیقي آلې پېژنئ؟

اتڼ د افغانانو ملي دود دی. افغانان له اتڼ سره مینه لري.
دوی ملي او تاریخي ورځې په اتڼ کولو لمانځي.
په اتڼ کې ډول او سُرنۍ غږول کیږي.
ډولچي او سُرنچي د اتڼ نغمې غږوي. او افغانان ورته ښکلی اتڼ کوي.

د لغتونومعنا: ملي – ولسي ، دود – رسم او رواج

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او لاندې ورکړل شوې کلمې دې په تورو واړوي. (افغانان ، اتڼ ، ملي، ډول ، سُرنۍ)
- زده کوونکي دې په چوکاټ کې له ورکړل شوو تورو څخه کلمې جوړې کړي.

ا	ف	غ	ا	ن	= افغان
ډ	و	ل			
س	ر	ڼ	ۍ		
ا	ت	ڼ			
م	ي	ن	ه		

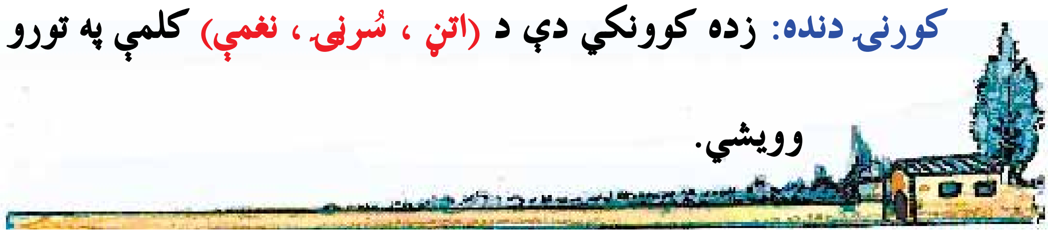

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د **(اتڼ ، سُرنۍ ، نغمې)** کلمې په تورو وویشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درویشتم لوست

یووالی

موخه: د کلمو لوستل ، لیکل او د یووالي او اتفاق په ګټو پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ په پورتنیو رسمونو کې څه وینئ؟

٢ ستاسو په نظر داخلک څه کوي؟

٣ تاسي ته په کور کې څوک کیسې کوي؟

۴ آیا ستاسو کومه کیسه زده ده؟ که مو زده ده خپلو ټولګیوالو ته یې واوروئ؟

یوه سپین ږیري سړي د ځنکدن په وخت کې خپل زامن راوغوښتل. هغوی ته یې دکوچنیو لرګیو یوه ګېډۍ ورکړه ترڅو یې ماته کړي ، ټولو زامنو یې په خپل وار سره دلرګیو پر ګېډۍ خپل زور وکړ. د لرګیو ګېډۍ یوه هم ماته نه کړه.

بیا سپین ږیري سړي ګېډۍ واخیسته او هغه یې خلاصه کړه. یو یو لرګی یې په خپله مات کړ او زامنو ته یې وویل: که چېرې تاسي په خپل مینځ کې اتفاق ولرئ، نوهېڅکله به هم مات نه شئ اوکه چېرې مو په خپل مینځ کې بې اتفاقي پیداشوه،

ماخذ: افغان نشراتي اداره (انا).

نوماغوندې سپين ږيرى اوكمزورى به هم تاسو د دې لرګيو په
ښېر مات او له مينځه يوسي.

د لغتونومعنا: اتفاق – يووالى ، په ښېر – په شان

د زده كوونكو فعاليت:

- زده كوونكي دې د لوست له متن څخه داسې كلمې پيداكړي چې د (س) توری په كې راغلی وي او بيا دې په خپلو كتابچو كې وليكي.

- زده كوونكي دې له وركړل شوو تورو څخه كلمې جوړې كړي.

(۱) ل + ر + ګ + ي + و = [ ]
(۴) ا + ت + ف + ا + ق = [ ]
(۲) خ + ن + ګ + د + ن = [ ]
(۵) ز + ا + م + ن = [ ]
(۳) م + ا + ت = [ ]
(٦) س + ږ + ي = [ ]

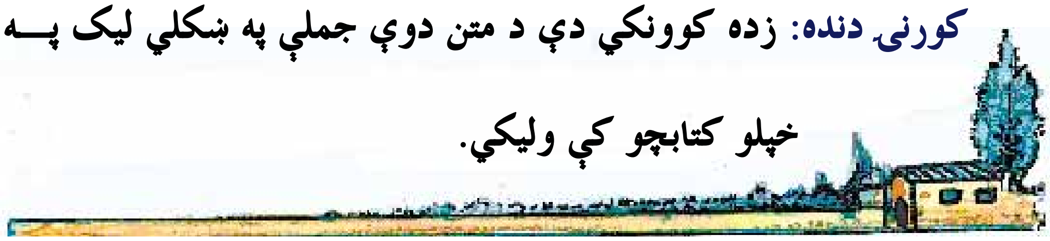

كورنۍ دنده: زده كوونكي دې د متن دوې جملې په ښكلي ليک په خپلو كتابچو كې وليكي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلورویشتم لوست

دکال څلور فصلونه(موسمونه)

موخه: دکال پیژندل،دکال دفصلونواو میاشتو د نومونو پیژندل او د دې لوست د مــتن لیکــل او لوستل دي.

پوښتنې:

(۱) آیا کولی شئ چې په پورتنیو انځورونو کې د اوړي فصل وښیئ؟

(۲) پوهیږئ چې یو کال څو فصله لري؟

(۳) ویلی شئ چې هر فصل څو میاشتې دی؟

(۴) داوړي دمیاشتو نومونه کوم دي؟

یوکال څلور موسمه لري. هر موسم ته یې فــصل وایــي لکــه:
(پسرلی، دوبی، منی، ژمی) دپسرلي فصل درې میاشــتې دی: وری (حمل) ، غویی (ثور) غبرګولی (جوزا). په دې فصل کې بارانونــه اوري. دوبی هم درې میاشتې دی: چنګاښ (ســرطان) ، زمــری (اسد) وږی (سنبله) په دې موسم کې هوا توده وي.

منی هم درې میاشتې دی: تله (میزان) ، لړم، (عقرب) ، لینــدی (قوس) په دې فصل کې هوا ورو ورو سړیږي.

ژمی هم درې میاشتې دی: مرغومی (جدي) ،سلواغه (دلو) کب (حــوت) په دې فصل کې کله کله واوره وریږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د چوکاټ تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

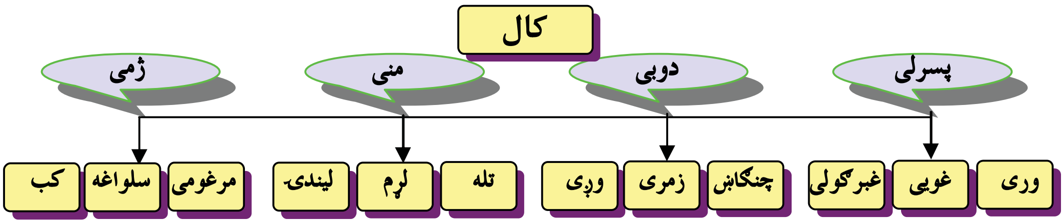

فصل	لومړۍ میاشت	دوهمه میاشت	درېیمه میاشت
پسرلی			
	چنگاښ	زمری	وږی
منی			
	مرغومی	سلواغه	کب

دوولس زده کوونکي دې د ټولگي مخې ته راشي او هر زده کوونکي ته دې د یوې میاشتې نوم ورکړل شي او بیا دې هر زده کوونکی دټولگي مخې ته ودرېږي او خپل نوم دې په زوره واخلي چې ټول یې واوري او بیا دې د میاشـــتو پـــه ترتیـــب ودرېږي.

په پای کې دې درې زده کوونکي په ځای ودرېږي چې دکال یو فصل ورونبیي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کوونکي دې د انځورونو د فصلونو نومونه او د فصلونو نومونه د کرښې په وسیله ونښلوي.

ژمی

منی

دوبی

پسرلی

لومړی فصل

دوهم فصل

دریم فصل

څلورم فصل

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دکال د یوه فصل د میاشتو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه ویشتم لوست

د اونۍ د ورځو نومونه

موخه: د یوې اونۍ د نومونو پېژندل، او د دې لوست دکلمو لوستل ، لیکل او زده کول دي.

پوښتنې:

١ ویلی شئ چې یوه اونۍ څو ورځې ده؟

٢ تاسې د اونۍ نومونه واخلئ؟

٣ تاسې په یوه اونۍ کې کوم کارونه کوئ؟

شنبه ، یکشنبه، دوشنبه، سه شنبه، چهار شنبه، پنجشنبه او جمعه. د یوې اونۍ د ورځې نومونه دي.

مورې په اونۍ کې شپږ ورځې ښوونځي ته ځو. د جمعې په ورځ ټول خلک رخصت وي. دوی په خپلو کورونو او نورو ځایونو کې خوشحالي اوساعتیري کوي. موږ هم له خپلو کورنیو سره دجمعې په ورځ د سیل ځایونو ته ځو او د ستړیا د لېرې کولو له پاره هلته له خپلې کورنۍ سره مېلې کوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو باندې ووېشل شي او بیا دې د اونۍ د ورځو نومونه په توړو وویشي.

(١) شنبه (ش + ن + ب + ه)	(۵) چهارشنبه ( )

(٢) یکشنبه ( )	(٦) پنجشنبه ( )

(٣) دوشنبه ( )	(٧) جمعه ( )

(۴) سه شنبه (   )

زده کوونکي دې په ورکړل شوي متن کې داسې بشپړې کلمې پیداکړي چې د(ش) توری په کې راغلی وي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(١) شپږ ______	(٢) ______	(٣) ______

(۴) ______	(۵) ______	(۶) ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د اونۍ د ورځو نومونه په توړو وویشي.

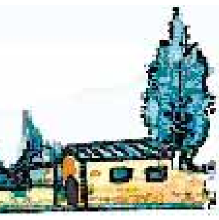

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ ویشتم لوست

پسرلی

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د پسرلي دګټو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ پسرلی دکال کوم فصل دی؟
٢ په پورتنو انځورنوکې کوم فصل وینئ؟
٣ په پسرلي کې بزګر څه کوي؟
۴ بلبلې او جنچنې چېرې چغیږي؟
۵ شپانه څه شی پیایي؟
٦ تاسې په پسرلي کې کوم کارونه کولای شئ؟

پسرلی د کال لومړی فصل دی، په دغه فصل کې هوا ښه وي، د غرو لمنې او دښتې په شنو بوټو او رنګارنګ ګلانو ښایسته وي، بلبلې او چنچنې په باغونو کې چغیږي او په ونو کې ځالې جوړوي، بزګران په خپلو ځمکو او باغونو کې کار کوي.

د لغتونومعنا: فصل – دکال موسم ، بوخت – لګیا

کوچیان شنو دښتو او د غرو لمنو ته ځي. او هلته ژوند کوي، شپانه رمې پيايي، ماشومان د خپلو زده کړو له پاره ښوونځي ته ځي هرڅوک په خپل کار بوخت وي.

دزده کوونکو فعاليت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او هره ډله دې د هغو مېوو او نورو شيانو په هکله خبرې وکړي چې په پسرلي کې پيدا کيږي، بيا دې د دريو مېوو نومونه واخلي چې په پسرلي کې پيدا کيږي.

١ ______ ٢ ______ ٣ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دخپلو کورنيو له غړيو سره د پسرلي په ځانګړتياوو خبرې وکړي او سبا دې خپل نظريات ټولګي والو ته ووايي.

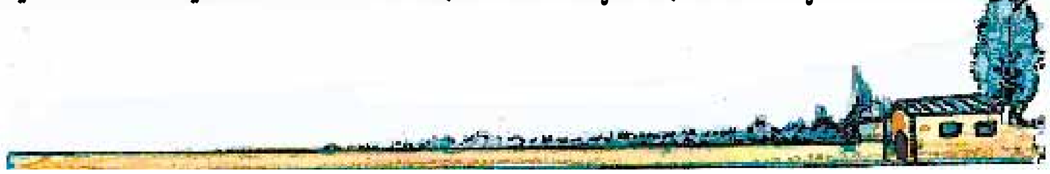

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه ويشتم لوست

باران

موخه: د باران په ګټو پوهېدل او د دې لوست لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

(۱) په باراني ورځو کې له څه شيانو څخه ګټه اخلئ ترڅو لانده نشئ؟

(۲) دباران له اوبو څخه څه ګټه اخيستل کيږي؟

(۳) که باران ونه ورېږي څه کيږي؟

بــــارانه ښـــه وريږه
زما پـــه زړه وريږه
ګلونه سمه غــــرکړه
په سمه غــــره وريږه
باران هــــوا پاکوي
باران فضـــا پاکوي
دوړې ګردونه پاک شي
باران دنيا پاکـــوي

(اروابناد روغمن)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او بیادې دباران دګټو په هکله خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د شعر له مخې اته (۸) کلمې پیداکړي چې لـــه دریـــو توروڅخه جوړې شوې وي.

① پاک	② ______	③ ______	④ ______
⑤ ______	⑥ ______	⑦ ______	⑧ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندې تورو څخه کلمـــې جوړې کړی. (ب + ا + ر + ا + ن) (و + ر + ی + ږ+ ه)

(ف + ض + ا)

(پ + ا + ک + ه)

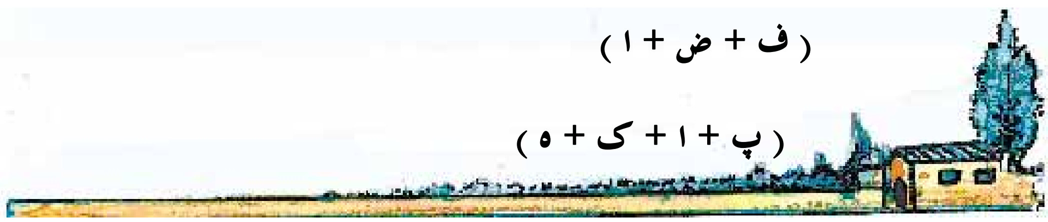

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ويشتم لوست

د اوبو منابع

موخه: د دې لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د اوبو زېرمې (منابع) وپېژني او د هغــو پــه ارزښت پوه شي او دا لوست سم ولولي او وېي ليکي.

پوښتنې:

(۱) پاکې اوبه چېرې پيداکيږي؟

(۲) تاسې د ورځې څو ځلې اوبه څښئ اوپه څه شي کې يې څښئ؟

(۳) د پاکو اوبو څښل څه ګټه لري؟

اوبه په څاه ګانو، کاريزونو، چينو، نلونواو داســـې نـــورو ځايونو کې هم پيداکيږي، دڅاه ګانو، نلونو اوبه پاکې اورنې وي ځکه چې اوبه يې محفوظې وي. كه غواړو چې اوبـــه پـــاکې او صحي شي بايد وجوشول شي اوبيا وڅښل شي.

انسانان، څاروي،مرغان، او نباتات اوبوته اړتيا لري. کـــه چېرې اوبه نه وي ژوند هم نه کيږي هر سړی بايد د اړتيا له مخې په ورځ کې څو ځلې اوبه وڅښي. په پاک ګيلاس کې اوبه څښل ښه کار دی د پاکو اوبو څښل روغتيا ته ګټه رسوي.

د لغتونومعنا: منابع – زيرمې ، رڼې – روښانه ، څاروي – حيوانات

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست متن ولولي او هغه کلمې چې د چوکاټ په تورو پيل کيږي په خپلو کتابچو کې بشپړې کړي.

ن	پ	چ	ا

- په ورکړل شويو کلمو کې هغه کلمه چې په متن کې دوه ځلې راغلې وي په تشو ځايونو کې وليکئ.

① نلونو ____________ ④ ____________

② ____________ ⑤ ____________

③ ____________ ⑥ ____________

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه دوې کلمې خوښې کړي او بيا دې سباته په تختې باندې په تورو وويشي.

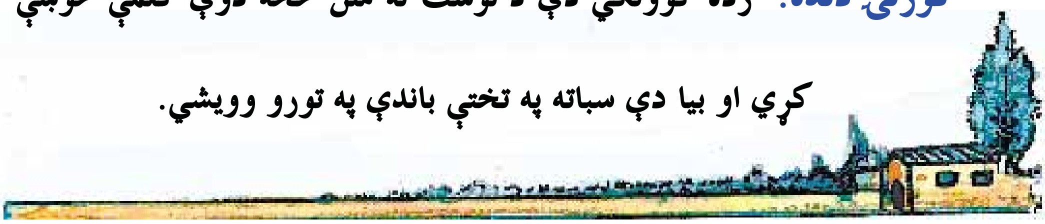

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه ویشتم لوست

لمر

موخه: چې زده کوونکي د لمر د ګټو په ارزښت وپوهیږي. او د لمر شعر سم ولولي او ویې لیکي.

پوښتنې:

(۱) د لمر ګټو په هکله څه پوهیږئ؟

(۲) لمر له کوم خواڅخه راخیژي او کوم خواته لویږي؟

(۳) مونږ لمر ته ولې اړتیا لرو؟

زه ځلانده لمر یمـــه
ښکـــلی منور یمـــه
* * *
ساړه لـــرې کومـــه
تودوخـــه راولمـــه
* * *
تیارې پسې رڼا یمـــه
ملګرې د هرچا یمـــه
* * *
ګلان راته خنداکوي
ناخي اوموسکا کوي
زه د ژوند خبـــریمه
ښکلی منـــور یمه

اروانباد محمد عثمان نژند

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې له توررو څخه کلمې جوړې کړي.

(۱) خ+ل+ا+ن+د+ه = ☐

(۲) ښ + ک + ل + ی = ☐

(۳) س + ا + ړ + ه = ☐

(۴) ت+و+د+و+خ+ه = ☐

(۵) ر + ڼ + ا = ☐

(۶) م + و + س + ک + ا = ☐

زده کوونکي دې په شعر کې داسې کلمې پیداکړي چې له یو وار څخه زیاته راغلې وي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______ (۴) ______ (۵) ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (ښکلي ، ځلانده ، لمر) کلمې په توررو ووېشي.

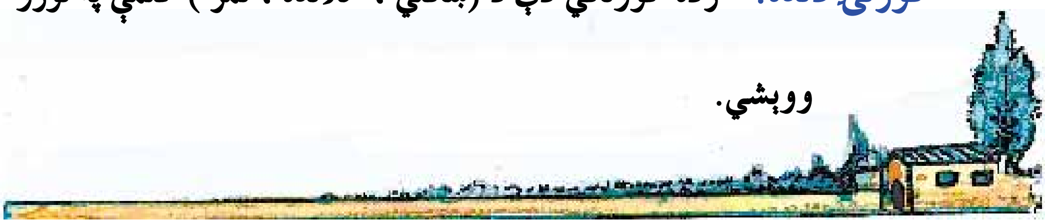

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیرشم لوست

د وخت ارزښت

موخه: د وخت پېژندل، په ارزښت پوهېدل، د وخت نه په سمه توګه ګټه اخیستل او د متن لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

(۱) کله چې په کور کې یاست څه کوئ؟

(۲) آیا د خپلو کارونو د سرته رسولو له پاره له مهال وېش څخه ګټه اخلئ؟

(۳) تاسې د وخت څخه څه ډول ګټه اخلئ؟

ما د ورځنیو کارونو د سرته رسولو له پاره په کور کې مهال وېش جوړ کړی دی. چې د هغه له مخې خپلې دندې لکه: د درسونو لوستل او د کورنۍ دنده چې ښاغلی ښوونکی یې موږ ته راسپاري په منظمه توګه سرته رسوم. همداراز د کور په چارو کې هم برخه اخلم او له خپلې کورنۍ سره مرسته کوم. زه په ټاکلي وخت د تلویزیون خپرونې په مینه ګورم او له هغه څخه خوند اخلم. له هغه وروسته بیا له خپل ګاونډي ملګري سره لوبې هم کوم. زه له وخت څخه پوره ګټه اخلم. او خپل ارزښتناکه وخت خوشې نه تېروم. څوک چې خپل وخت خوشې تېروي په ژوند کې به له نورو وروسته وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګرانو زده کوونکو! وخت لکه سره زر دی باید له وخت نه سمه ګټه واخلئ. ترڅو د راتلونکي نېکمرغه ژوند خاوندان شئ.

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلوووېشل شي ، هره ډله دې ځان ته یو مهال وېش جوړ کړي او د خپل مهال وېش په هکله دې زده کوونکوته څرګندوني وکړي.

- زده کوونکي دې د لاندنیو توررو څخه کلمې جوړې کړي.

(۱) (ا+ر+ز+ښ+ت) ☐ (۲) (م+ن+ظ+م+ه) ☐ (۳) (ک+و+ر+ن+ۍ) ☐

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست د متن له مخې څــو کلمې غوره کړي اوبیا دې په توررو وویشي.

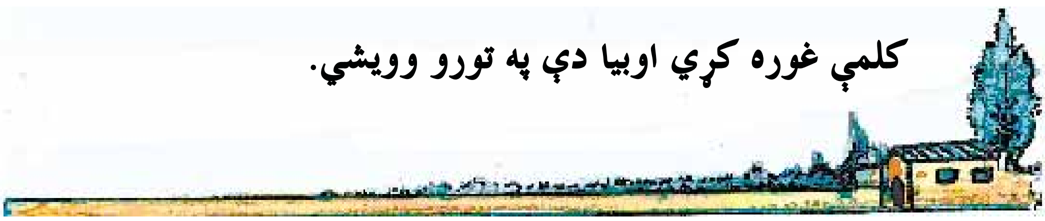

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو دېرشم لوست

په ځنګله کې اور

موخه: دکلمو لوستل، ليکل او زده کوونکي بايد په دې پوه شي چې پياوړې اراده له مونږ سره مرسته کوي چې په ستونزو باندې بريالي شو.

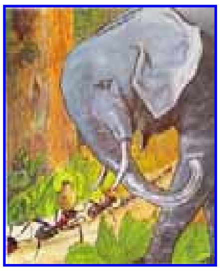
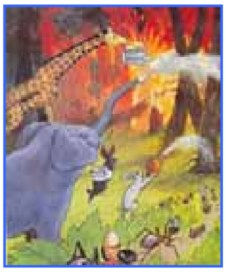

پوښتنې:

(۱) په پورتنيو انځورونو کې څه شی وينئ او هغوی څه کوي؟

(۲) آيا کوم وخت له کومې ستونزې سره مخامخ شوي ياست؟
اوبيامو ستونزه څه ډول له منځه وړې ده.

(۳) تاسي دستونزو د له منځه وړلو له پاره څه کولی شئ؟

په يوه ځنګله کې ډول، ډول ځناورو ژوند کاوه. يوه ورځ ځنګله اور واخيست. ټول ځناور په تېښته شول، خوميږيانو د اور خواته ور ودانګل. پيل له يوه ميږي څخه وپوښتل چې تاسو نه تښتئ؟ ميږي ووېل: نه! مونږ غواړو چې اور ووژنو، دميږي خبرو پيل په سوچ کې کړ، دنورو حيواناتو مخه يې ونيوله او ويې ويل: مونږ بايد اور مړ کړو! ټولو ورسره ومنله او له سيند څخه يې اوبه راوړې. او اوريې په ګډه مړ کړ. ټول له پيل نه خوښ شول. پيل ته يې سوغات برابر کړ او دهغه کورته يې يوووړ خو پيل سوغات ونه مانه او ويې ويل: دا سوغات دميږيانو حق دی.

ماخذ: په ځنګله کې اور، افغان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

له هغې ورځې وروسته ټولو ځناورو مېږيانو ته درناوی پيل کړ. نوګرانو زده کوونکو! پياوړې اراده له مونږ ســره مرسته کوي چې پر ستونزو بريالي شو.

د لغتونومعنا: سوچ– فکر ، پياوړی – قوي او غښتلی ، ستونزې – مشکلات

دزده کوونکو فعاليت:

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د لوست له مخې دې اته کلمــې چې له دريو تورو څخه جوړې شوې وي په خپلو کتابچو کې وليکي.

١ پيل ____ ٢ ____ ٣ ____ ۴ ____

۵ ____ ۶ ____ ٧ ____ ٨ ____

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې داکېسه خپلو دوستانو او يا دکور غړو ته وکړي او بيا دې له دوی څخه وغواړي چې که چېرې د هغــوی کومه کيسه زده وي هغه دې ورته ووايي او سباته دې زده کوونکي په ټولګي کې هماغه کيسه ووايي.

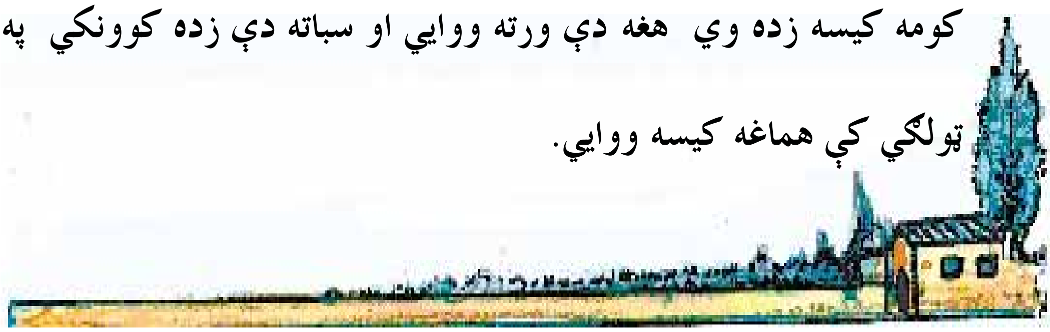

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه دېرشم لوست

څاروي

موخه: دڅارويو د نومونو پېژندل،لوستل ،ليکل اود هغو په ګټو پوهېدل دي.

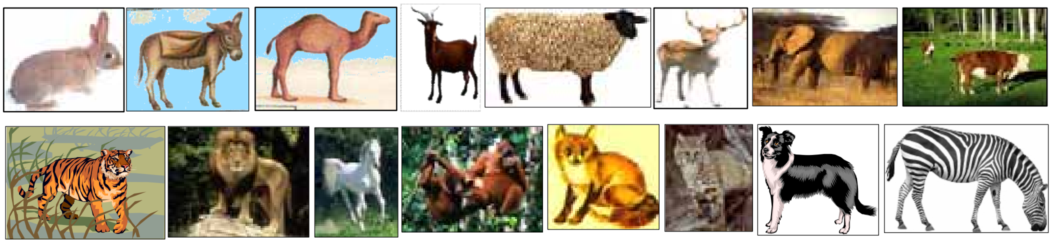

پوښتنې:

١ په پورتنيو انځورونوکې کوم څاروي وينئ نومونه يې واخلئ؟

٢ له کورنيو څارويو څخه کومې ګټې اخلو؟

زمونږ د هېواد خلک ډول، ډول څاروي ســـاتي لکــه: غواوې ، مېښې، آسونه، مېږې ، وزې ، پسونه او نور.

دڅينو څارويو له غوښو څخه د خوړلو له پاره ګټه اخلي اوله شيدوڅخه يې مستې، کوچ، شړومبې، غـــوړي، کرت، پنير، او پوخې جوړوي چې خوړل يـــې د بـــدن د روغتيا له پاره ډېر ضروري دي.

دڅينو څارويو له پوستکو څخه بوټونه، بکسونه او نور شيان جوړيږي. له وړيو څخه يې غالۍ، ټغر، ليمڅې، بنيانونه او داسې نور شيان جوړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو کې دکورنیو څارویو دګټو په هکله خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د شپږو کورنیو څارویو نومونه چې له انسانانو سره عادت شوي، ولیکي.

١ ________ ٢ ________ ٣ ________ ٤ ________

٥ ________ ٦ ________

(c) ketabton.com: The Digital Library

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې رسمونه له نومونو سره یوځای دکرښې په واسطې سره ونښلوي

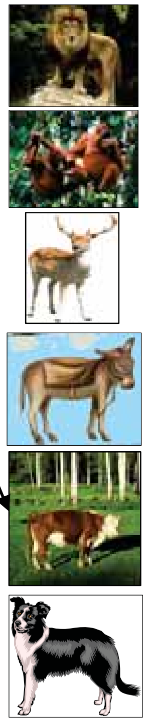

بیزو	آس
غوا	اوښ
خر	سوی
غرڅه	پیل
سپی	ګیدړ
زمری	پړانګ

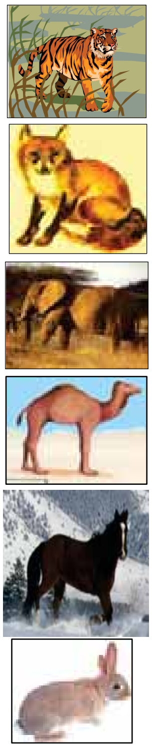

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هغو څارویو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي چې د هغوی خوښ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې دېرشم لوست

مېږه

موخه: د متن لوستل، ليکل په متن کې د متضادو کلمو پېژندل د مېږې د ګټو په ارزښت پوهېدل دي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې کوم څاروی وينئ نوم يې واخلئ؟

٢ تاسو مېږه پېژنئ مېږه څه ډول حيوان دی؟

٣ تاسو پوهېږئ چې له مېږې څخه کومې ګټې اخيستل کېږي؟

مېږه له کورنيو څارويو څخه ده. زموږ خلک دغه څاروي په خپلو کورونو کې ساتي. د دغه څارويو روزنه ډېرې ګټې لري. له غوښو څخه يې دخوړلو له پاره ګټه اخلو او له شيدوڅخه يې کوچ، رش، پنير، مستې، غوړي اوکرت لاس ته راځي چې خوړل يې د بدن د روغتيا له پاره ډېره ګټه لري. همدارنګه له وړيو څخه يې، غالۍ، ټغرونه، او د اغوستلو توکي تر لاسه کېږي. له پوستکو څخه يې ډول ، ډول بوټونه، بکسونه، خولۍ او نورشيان جوړيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- دهرې ډلې زده کوونکي دې د مېږو په باره کې د سترګو لیدلي حالونه بیان کړي.

- زده کوونکي دې د مېږو له شیدو، غوښو، وړیو او پوستکي څخه دګټې اخیســتلو لارې دټولګي په مخکې ووایي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې درې داسې کلمې پیــداکړي چــې پــه (غ) توری پیل شوی وي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ متضادې کلمې دکرښې په واسطه ونښلوي.

ډېرې	لږ
ګټې ←	تاوان
روغتیا	ناروغي

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د مېږې د شیدو په باره کې یوه جمله په خپلو کتابچو کې ولیکي.

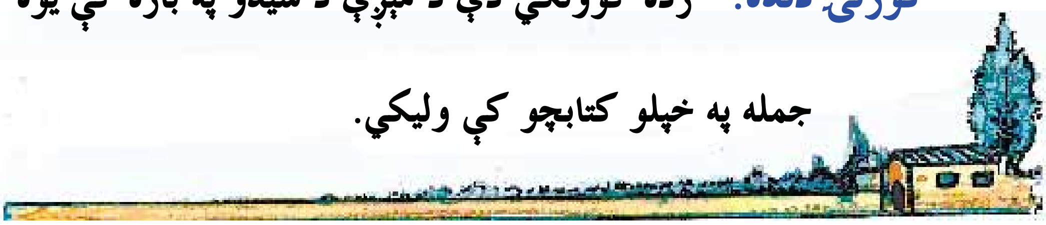

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور دیرشم لوست

ټوکه

موخه: کیسه وپېژني دکیسې اوریدل، بیرته ویل، او دکیسې لیکل او لوستل دي.

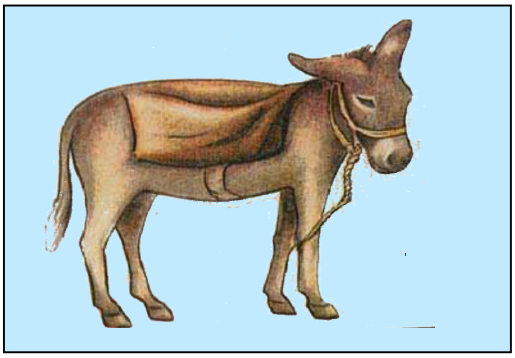

پوښتنې:

١ په پورته انځورکې څه شی وینئ؟

٢ که دچا کومه کیسه زده وي خپلو ټولګیوالوته دې وواېي؟

٣ تاسو ته په کور کې څوک کیسې کوي؟

د یوه سړي خر ورک شوی و. خلکــو ورتــه د زړه ډاډ ورکاوه چې خیر دی مه خپه کیږه ته دې ژوندی وې. بل خر به پیداکړې. سړي وویل: زه هم دغه شکر کومه چې زه نه وم پرې سپور. که زه چېرې په خره سپور وای، زه به هم ورک شوی وم. خلکو وخندل. ده ورته وویل: زماخر ورک شوی دی او زه وریېسې خپه یم اوتاسې خاندئ. دا خو انصاف نه دی.

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه دپښتوله پاره د زده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ورو ډلوکې له خره څخه دکار اخیستلو مثالونـــه پیداکړي.

- بیا دې د دې مثالونو څخه لنډې کیسې جوړې کړي لکه: خربار وړي،

- زده کوونکي دې داسې څلور کلمې پیداکړي چې د(خ) توری ولري.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو کورنیو له غړو څخه دبار وړونکو حیواناتو په هکله د یوې خاطرې غوښتنه وکړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

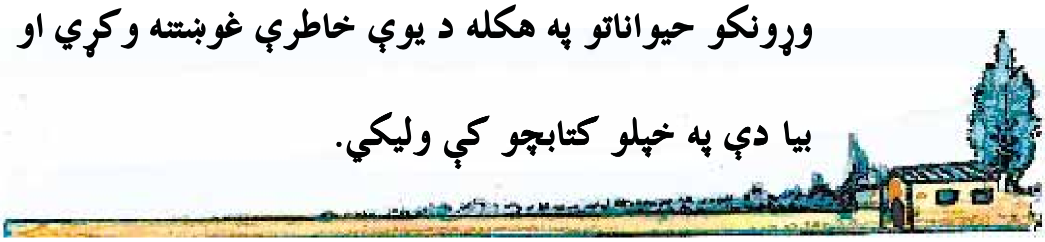

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه دېرشم لوست

الوتونکي مرغان

موخه: د مرغانو پېژندل، د مرغانو ژوند اوګتې، او د مرغانو د نومونو ليکل او لوستل دي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځورونو کې کوم مرغان وينئ؟ نومونه يې واخلئ؟

٢ آيا تاسي هم په خپلو کورونو کې مرغان ساتئ؟ که يې ساتئ کوم مرغان؟

٣ تاسي پېژنئ چې لامبو وهلی شي؟

زمونږ په هېوادکې ډول ، ډول الوتـــونکي مرغـــان لکـــه: لګ لګ، زانې، زرکې، سيسی، هيلی ، چرګان ، بتې، خلتـــومې چرګ (پيل مرغ)، بابنه، کارغه، چنچنې او داسې نور پيداکيږي چې ځينې يې په غرونو کې اوسيږي او ځينې نور بيا په ځنګلونـــو کې ژوند کوي. زمونږ خلک ځينې الوتونکي مرغان پـــه خپلـــو کورونو کې هم ساتي او د هغو په روزنه بوخت وي.

او د ځينو مرغانو له هګيو او غوښو څخه ګټه اخلي. نوځکه د زياتې پاملرنې وړ دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکوفعالیت:

- زده کوونکي دې دکورنیوچرګانو دګټو په باره کې له یوبل سره خبرې وکړي.
- په ډلو کې انځورونو له مناسبو نومونو سره په کرښو ونښلوئ.

ډینګ ________

طوطي ________

کارغه ________

بانبه ________

کوتره ________

زرکه ________

خلتومی چرګ (پیل مرغ) ________

هیلۍ ________

ګل سر ________

طاوس ________

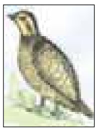

- دڅلورو کورنیو مرغانو، نومونه ولیکئ:

۱ ________ ۲ ________ ۳ ________ ۴ ________

کورنۍ دنده: د دریو سارایي الوتونکو مرغانو نومونه، په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ دېرشم لوست

سوی

موخه: د سوېي د متن سم لوستل، ليکل او د سوېي پېژندل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورتني انځورکې کوم ژوي وينئ؟

(۲) دسويي غوږونه دکوم حيوان په څېر دي؟

(۳) آيا پوهېږئ چې دغه ژوي څه شيان خوري؟

د سوی شکل ته پام وکړئ ، هغه د يوه بوټي لاندې ناسته ده. وګوره د هغه د پوستکي رنګ، د وچو پـاڼو او ښـاخونو د رنګ په څېر دی.

هغه پوه شوی ده، چې يو ژوی غواړي دی ښکار کړي هغه په ځغاسته راغلی او ديوه بوټي لاندې پټه ده، ترڅو دی ونه ويني د هغه غوږونه اوږده دي. سوی د بوټو بېخونه او شـنه واښـه خوري. هغه د ونو په بېخونو او دځمکو په سوړو کې ځـان تـه کور جوړوي. ځيني کورنۍ يې په خپلو کورونو کې هم ساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست له متن څخه درې کلمې پیداکړي چـــې د (و) توری یې په پیل، مینځ او پای کې راغلی وي. داکلمې دې بیا په خپلو کتابچو کې ولیکي.

① ______ ② ______ ③ ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د سوی په باب یـــوه کیسه پیداکړي او بله ورځ دې خپلو ټولګیوالو ته ووایي.

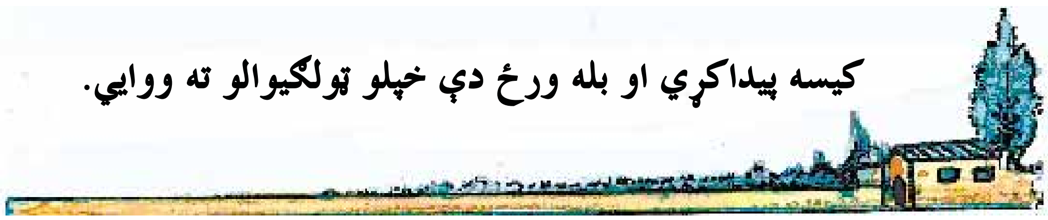

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه دېرشم لوست

كورني چرګان

موخه: دكورنيو چرګانو پېژندل، د هغو روزنه او ګټې او د هغو د نومونو ليكل او لوستل دي.

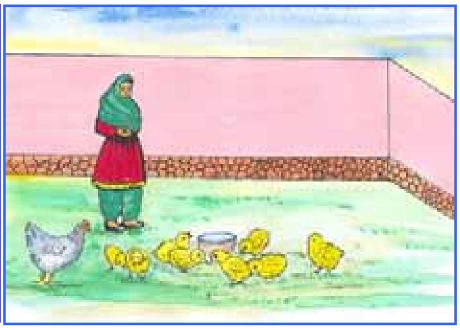

پوښتنې:

(١) په پورتني انځورونو كې څه شی وينئ؟

(٢) ويلای شئ چې له كورنيو چرګانو څخه كومې ګټې اخيستل كيږي؟

(٣) آيا تاسي په خپلو كورونو كې چرګان ساتئ؟ كه يې ساتئ د هغو څه ډول پالنه كوئ؟

زموږ خلک په خپلو كورونو كې چرګان ساتي او د هغو روزنه كوي. له كورنيو چرګانو څخه هګۍ تر لاسه كوي او هم يې له غوښو څخه ګټه اخلي.

ځينې خلک بيا د چرګانو د روزنې له پاره فـــارم جـــوړوي. چرګان په فارم كې ښه روزل كيږي، او ډېره ګټه ترې لاس تـــه راځي. بايد پام وشي چې دكورنيو چرګانو د استوګنې ځای پاک وساتل شي، خواړه او اوبه يې هم پاک وي ترڅو ناروغه نه شي.

د لغتونومعنا: فارم – دچرګانو د روزلوځای ، استوګنې – د اوسېدو ځای

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

✚ ګرانو زده کوونکو! له چوکاټ څخه متضادې کلمې پیداکړئ اوپــه لیکه یې ونښلوئ.

۲ ښه	خرڅ کړي
۲ ډېر	بد
۳ ګټه	لږ
۴ واخلي	زیان

✚ له متن څخه څلور کلمې د کرښو په تشوځایوکې ولیکئ چې په (و) ختم شوي وي په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

۱ ______ ۲ ______ ۳ ______ ۴ ______

کورنۍ دنده: ګرانو زده کوونکو! په خپله خوښه د یوه ښاروي نوم په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دیرشم لوست

د شاتو مچۍ

موخه: زده کوونکي باید د شاتو مچۍ وپيژني او د هغو په ګټو او ارزښت پوه شي اوهـــم د دې لوست د متن ليکل او لوستل دي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه شی وينئ؟

٢ تاسو کله دشاتو مچۍ ليدلې ده؟ هغه څه ډول مچۍ ده؟

٣ دشاتو مچۍ څخه څه شی لاس ته راځي؟

۴ دشاتو مچۍ چېرې ژوند کوي؟

دشـــاتو مچمـــــــچۍ
داروده ستـــالکــــــۍ
خوږه ده ســـتا کوډۍ
ښايستـــــــه دې کورنۍ
تولـــنه دې کـــمکۍ
کارګره ښايســـتګۍ
يووالي کـــې خواږه
بيلــــــوالي کې ترخه

اروابناد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پیدا او دکلمو ترڅنګه دې ولیکي

- خوږه ________ یووالی ________
- ښایسته

بدرنګه
بېلوالی
تریخ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دشاتو او مچۍ کلمې په خپلـــو کتابچو کې په توررو تجزیه کړي لکه شات (ش+ا+ت).

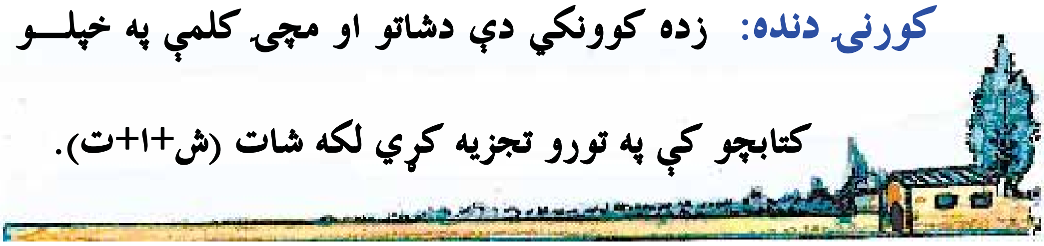

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه دېرشم لوست

مېوې او د هغو ګټې

موخه: د مېوو پېژندل، دمېووپه ګټو پوهېدل او د مېوو د نومونو ليکل او لوستل دي.

پوښتني:

١ په پورتنيو انځورونو کې کومې مېوې وينئ ؟

٢ تاسي څو ډوله مېوې پېژنئ نومونه يې واخلئ؟

٣ تاسي په خپل کور کې څه ډول مېوه لرونکې ونې لرئ؟

۴ ويلاى شئ چې کومې مېوې وچيږي؟ نومونه يې واخلئ؟

زموږ هېواد قسم، قسم مېوې لري. لکه: انګور، منې، ناک، شفتالو، زرد آلو، آلوبالو، ګېلاس، بهي، ختکې، هندوانې، انځر، بادام، انار او داسي نور.

مېوې بايد له خوړلو نه مخکې په پاکو اوبو ومينځل شي او بيا وخوړل شي دناپاکو مېوو خوړل ناروغي پيداکوي. دپاکو مېوو خوړل روغتيا ته ډېره ګټه لري او دانسان بدن غښتلى کوي، موږ بايد دمېوه لرونکو ونو ښاخونه مات نه کړو. او دخداى تعالى د دغه لوى نعمت په ارزښت پوه شو.

لغتونه ، معنا: قسم قسم – ډول ډول – غښتلى –قوي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د تازه مېوو نمونه واخلي او د هغــو رنګونــه دې ووايي.

- هره مېوه چې په رسموکې وينئ نوم يې په خپلو کتابچو کې وليکــئ لاندې مثال وګورئ:

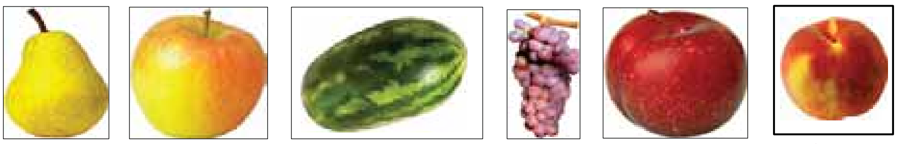

زردآلو

- په چوکاټ کې نامکملې کلمې دليکې په وسيله له تورو سره ونــښلوئ چې بشپړې شي.

آ	نه
ز	ک
هـــ	نګور
ا	ندوانه
نا	الو
مـــ	ردالو

(c) ketabton.com: The Digital Library

- زده کوونکي دې دمتن له مخې ددریو مېوو نومونه پیداکړي چې په پـــای یا مینځ کې یې د (و) توری وي.
- زده کوونکي دې د چوکاټ له مخـــې دکلمـــو ضـــد پیـــداکړي او بیـــادې دکلموترڅنګه ولیکي.

١ ډېر ________	زیانمن
٢ ګټور ________	لنده
٣ وچه ________	لږ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د هغو مېوو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي چې ددوی خوښیږي.

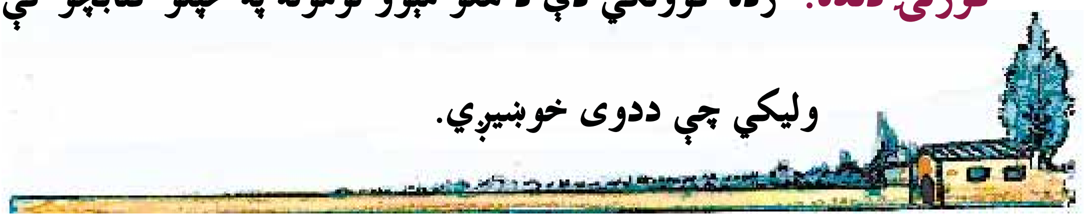

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلوېښتم لوست

انګور

موخه: دانګورو د ډولونو پېژندل، د انګورو دګټو په هکله معلومات ورکول، د متن لوســـتل او لیکل دي..

پوښتنې:

١ په پورتنیو انځورونو کې کومې مېوې وینئ ؟

٢ ممیز پېژنئ له کومې مېوې څخه لاس ته راځي؟

انګور ډېره خوږه مېوه ده. زموږ په هېواد کـــې د انګـــورو باغونه ډېر دي. زموږ خلک د انګورو پالنـــه کـــوي او خپلـــې اړتیاوې له دغې مېوې څخه پوره کوي. دغه مېوه دوه ډوله بوټي لري یو اوږد چې هغه چېله کیږي او بل لنډ بوټي دي. له انګورو څخه دوه ډوله ممیز هم لاس ته راځي یویې شنه او بل یې ســـره ممیزدي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اومو انګورو خوړل روغتیا ته زیان رسوي. انګور باید له خوړلو څخه مخکې په پاکو اوبو پرې مینځل شي او بیا وخـــوړل شي. د پخو انګورو خوړل بدن ته ډېره ګټه لري.

د لغتونومعنا: اومه – خام ، زیان – ضرر

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په ډلو کې لاندې کلمې په تورو ووېشي.

خوږه　　انګور　　باغونه　　ممیز　　اومه

په چوکاټ کې متضادې کلمې دلیک په واسطه ونښلوئ.

خواږه	روږغ
ګټور	ترخه
ډېر	بې ګټې
ناجوړه	لږ

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(روغتیا، پرې مینځل کلمې په تورو ووېشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو څلويښتم لوست

سابه

موخه: د سبو پېژندل، له هغو څخه په سمه توګه ګټه اخيستل او د سبو د نومونو ليکل او لوستل دي.

پوښتنې:

١ په پورتنيو انځورونو کې کوم سابه وينئ؟ نومونه يې واخلئ

٢ سابه څوک کري؟

٣ کوم سابه خام او کوم سابه پاخه خوړل کيږي؟

سابه لکه: ګازرې، کاهو، ورېږ او اوږدې مولۍ، پالک، شنه مرچ، ګندنه، ټيپر، کچالو (پټاټې)، شنه پياز، سره رومي، تور بانجان لېږو، (بينډۍ) او داسې نور دي. سابه زموږ بدن ته غذايي مواد برابروي. او زموږ بدن ته ډېره ګټه رسوي.

همدا راز د سبو په خوړلو کې بايد ډېر پام وکړو چې مخکې له خوړلو څخه په پاکو اوبو ښه ومينځل شي او بيا وخوړل شي ترڅو ناروغه نه شو. ځيني سابه اومه او ځيني هم پاخه خوړل کيږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي، بیا دې دخامو سبو د ګټو او د مینځلو په لارو چارو ځانونه پوه کړي وروسته دې له هرې ډلې یو تن خپل نظریات د ټولګي په مخ کې وړاندې کړي.

- دلاندې سابو نومونه د انځورونو له مخې په خپلو کتابچوکې ولیکئ.

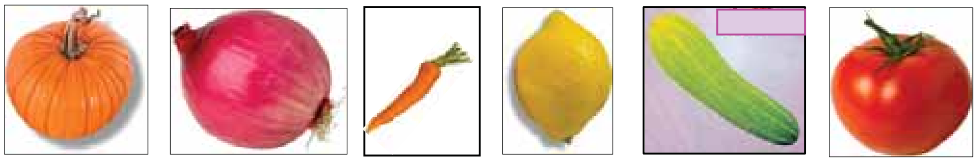

______ ______ ______ ______ ______ ______

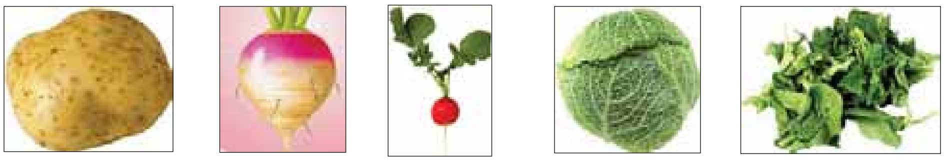

______ ______ ______ ______ ______

- دخلورو سابو نومونه واخلئ چې هم خام اوهم پاخه خوړل کیږي:

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______ (۴) ______

- زده کوونکي دې درې کلمې په متن کې پیداکړي او په کتابچو کې دې ولیکي چې د(پ) په توري پیل شي.

(۱) ______ (۲) ______ (۳) ______

- د سبو نومونه د هغو د رنګونو سره په لیکه ونښلوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شین	رومي بانجان
سور	لیمو
زېړ	بادرنګ
نارنجي	توربانجان
بانجاني رنګ	کدو

کورنۍ دنده: د لوست له متن څخه هغه کلمې چې د(ن) توری لري په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

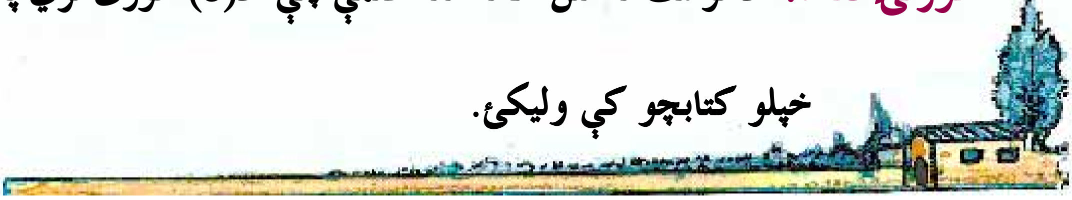

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه څلوېښتم لوست

د مور احترام

موخه:چې زده کوونکي د مور حقونه وپیژني! د مور د حقونو ادا کول او د دې متن سم لوستل او لیکل دی.

پوښتنې:

(۱) پوهیږئ چې ستاسو مور پر تاسو کوم حقونه لري؟
(۲) تاسې دخپلې مور د خدمت په هکله خبرې کولی شئ؟
(۳) تاسې خپلې مورته څه ډول درناوی او احترام کوئ؟

مور زه په خپله غېږ کې روزلی یم، اوله ماسره یې ډېر تکلیفونه لیدلي دي. پر ما ډېره مهربانه ده، د ښوونځي له تګ څخه مخکې ما ته د سبا ناری تیاروي. زه دخپلې مور او دکورنۍ له نورو غړیو سره دسبا ناری خورم، او بیا ښوونځي ته ځم. کله، کله ماته خوږې، خوږې، کیسې هم کوي چې په ډېره مینه یې اورم اوله هغې څخه خوشحاله کیږم. زه دخپلې مور ډېر درناوی کوم کله چې لوی شوم د هغې خدمت به هیڅکله هېر نه کړم.

دلغتونومعنا: احترام – قدر. تکلیفونه – ستونزې، خدمت – چوپړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې داسې کلمې په نښه کړي چـــې د(م) توری په پیل، منځ او پای کې راغلی وي اوبیا دې هغه کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او له یو بل سره دې دمور پـــه هکله خبرې وکړي او بیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي او دمور په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (مور، سباناري،کیسې) کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

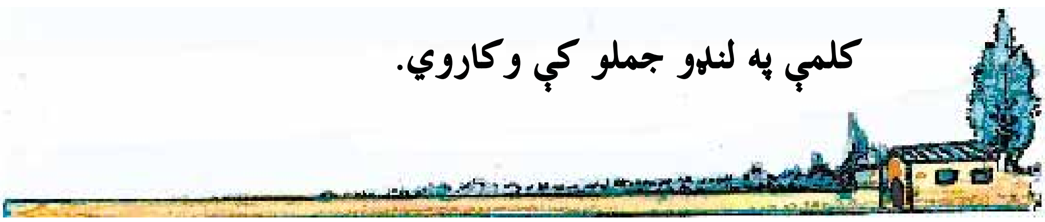

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې څلوېښتم لوست

له ورو سره ټوکې کول

موخه: دکلمو لوستل ، لیکل او د ټوکو له ویلو سره د زده کوونکو مینه پیداکول دي.

پوښتنې:

١ آیا ستاسو کومه ټوکه زده ده که مو زده وي هغه ټوکه ووایئ؟

٢ آیا ستاسو ته په کور کې څوک ټوکې وایي؟

یوه ماشوم په منګي کې خپل ځان ولید، نو سرېې ورته وخوځاوه، هغه هم په منګي کې سر ورته وخوځاوه، ماشـــوم پلار ته غږوکړ، بابا په منګي کې څوک دی او ماته خپل ســـر ښوروي.

پلار یې چې راغی اوپه منګي کې یې خپل ځـــان ولیـــد، نومنګی یې پورته کړ او په ځمکه یې وویشت چې په دا غټه تنه له ورو سره ټوکې کوې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او یو بل سره دې ټوکې ووایي.

  اوبیادې دهرې ډلې یوتن راشي او خپلو ټولګیوالو ته دې یوه ټوکه

  ووایي.

- زده کوونکي دې دلوست له متن څخه څو کلمې وټاکي چې د(م) په

  توري پیل شوې وي.

کورنۍ دنده: **زده کوونکي دې له خپلو کورنیو غړیو څخه ټوکه**

واوري اوپه بله ورځ دې بیا خپلو ټولګیوالوته هماغه ټوکه

ووایي.

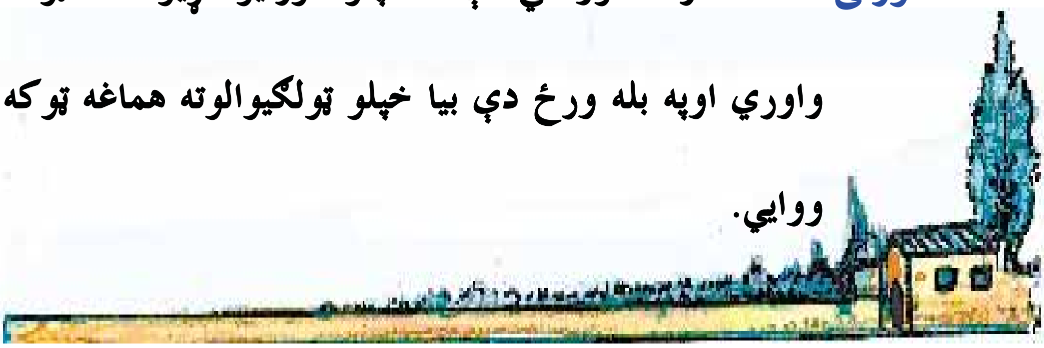

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلويښتم لوست

د پلار حقونه

موخه: چې زده کوونکي د پلار حقونه وپيژني ، د پلار حقونه اداکړي.دا متن سم ولولي او ويـــې ليکي.

پوښتنې:

(١) په پورتني انځور کې څه وينئ؟
(٢) تاسې د خپل پلار دخدمت په هکله خبرې کولی شئ؟
(٣) تاسې خپل پلار ته څه ډول درناوی کوئ؟
(۴) پوهيږئ چې ستاسو پلار پر تاسو باندې کوم حقونه لري؟

پلار دکور مشر دی. پلار دخپلو ماشومانو روزنې ته پاملرنه کوي، او زيار باسي چې د ماشومانو ژوند يې ښه وي، پلار خپلو ماشومانو ته خواړه اوکالي برابروي.

نو پلار پر مونږ ډېر حقونه لري. مونږ بايد دخپل پلار خبـــرې ومنو، په کارونو کې ورسره مرسته وکړو او دهغه درناوی وکړو، چې له مونږ څخه خوشحاله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندې کلمو معنا پیدا او دکرښې په واسطه ونښلوي.

روزنه	احترام
زیار	کومک
ماشومان	اولادونه
مرسته	کوښښ
درناوی	پالنه

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او دپلار دحقونو په هکله دې له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې دهرې ډلې یوتن دټولګي مخې ته راشي او دپلار دحقونو په هکله دې نوروته خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(پلار، ماشومان، درناوی) کلمې په جملو کې وکاروي او بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

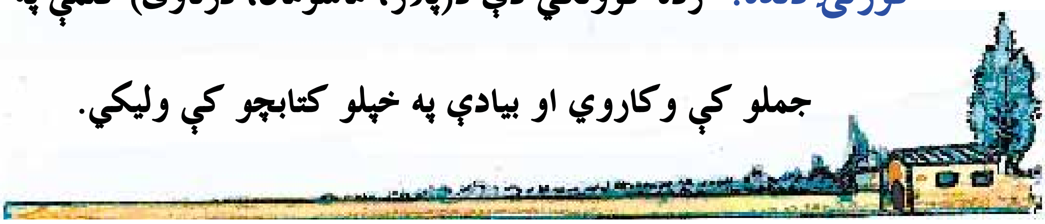

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست
نظم؟
پلاره

موخه: د نظم پېژندل دي، دنظم اونثر توپير کول له نظم ويلو سره مينه درلودل دنظم لوستل او دنظم ليکل دي.

پوښتنې:

١ که ستاسو کوم نظم يا شعر زده وي نورو ټولګيوالو ته يې په خپله ژبه ووايئ؟
٢ زموږ دلاندې نظم عنوان څه شی دی؟
٣ په پورتنی انځور کې څه شی وينئ؟

شپه او ورځ لګيا په کار يې
مهربــــان ته زما پلار يـــې

يـــې ډوډۍ پـــسې روان ته
په ستـــــړيانـــه يې دځان ته

يـــا په فکـــر دلباس يـــې
تل تر تله پـــه وسواس يـــې

جوړوې موږ لره کور تـــه
دراحت مويې غمخور تـــه

په تعليم کې مو بېدار يې
مهربان ته زمـــا پلار يې

اروابناد محمد عثمان نژند

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعاليت:

- زده کوونکي دې دشعر هم وزنه کلمې په نښه کړي اوبيادې په خپلو کتابچو کې وليکي.
- زده کوونکي دې د لاندې کلمو متضاد شکل له چوکاټ څخه پيدا او دکلمو ترڅنګه وليکي.

شپه	______	راحت	______
ورځ	______		

شپه
سختي
ورځ

- زده کوونکي دې په وړو ډلو وويشل شي اود پلار په هکله دې يو له بـــل سره خبرې وکړي اوبيا دې د هرې ډلې يوزده کوونکی دټولګي مخې ته راوغوښتل شي او د پلار په هکله دې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کـــې د(پـــلار، مهربانه، لباس، تعليم) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ څلوېښتم لوست

د ماشوم څنګه درناوی وکړو؟

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او ماشومانوته دسپکوسپورو خبرو نه ویل او د هغوی مـــشورو ته درناوی کول دي.

پوښتني:

(۱) آیا تاسي په کور کي دکور په چاروکي برخه اخلئ؟

(۲) مور او پلار له تاسو سره په کومو کارونو کي مشوره کوي؟

ماشوم ته باید سپکي سپورې خبرې ونه شي (لکه: بې عقله، بې مغزه، جاهله، ناپوهه، خره، شوتې) اوهم بې ځایه نیوکې پرې ونکړو،لکه: ډوډۍ خوړل دې هېڅ نه دي زده.

په داسي حال کي چي (دماشوم زده وي) دماشوم خبروته باید په درناوي غوږ ونیسو، پوښتنو ته یې په ورین تندي ځواب ورکړو او دکور په چاروکي ترې نظر وغواړو دبېلګې په توګه: نن شپه مېلمانه لرو تاسې ووایئ چي دمېلمنو له پاره څه شی پاخه کړو.

دلغتونومعنا: جاهل – ناپوه ، ورین تندی– خلاص تندی، نیوکي – انتقاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلوست دمتن هغه کلمې چې د(هــ) توری یې پــه پیل، منځ او پای کې راغلی وي په نښه او په خپلو کتــابچو کــې ولیکي.

- زده کوونکي دې دلوست دمتن د(درناوي – ماشوم – غوړ) کلمــې په جملو کې وکاروي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(بې مغزه ،ناپوهه، شوتې) کلمې په تورو باندې واړوي.

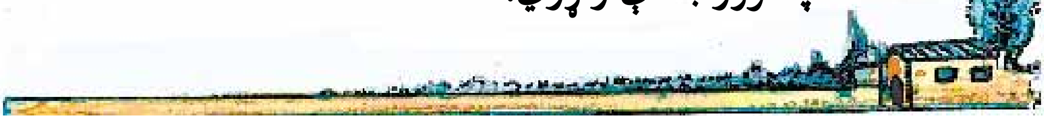

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه ځلوېښتم لوست

کاونډی

موخه: زده کوونکي باید دکاونډي په حقونو او دهغو په ارزښت پوه شي اودامتن سم ولــولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

١ کاونډي چاته ويل کيږي؟

٢ تاسې دخپلو کاونډيانو له ماشومانو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟

٣ ټول انسانان بايد له يوبل سره څه وکړي؟

سليم زموږ کاونډی دی. موږ له هغوی سره ښه ناســـته او ولاړه لرو. موږ يو له بل سره مرسته کوو، په غم او ښادۍ کـــې سره شريک يو. ټول کاونډيان بايد يوله بل سره ښه رويه وکړي. او په خپل منځ کې مينه ولري.

په ښه ناسته او ولاړه کې دکاونډيتوب حق پرځای کيږي.

ماخذ: افغان اساسي قابليتونه ، دپښتوله پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې کلمو تش ځایونه دچوکاټ پـــه مناســـبو او سمو کلمو سره ډک کړي.

ګاونډی ____

ښادي ____

مرسته ____

مینه ____

کامک	محابت	خوشحالي	همسایه
کومک	محبت	خوشهالي	حمسایه

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې دګاونـــډیو دحقونو په هکله خبرې وکړي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (ګاونډی، مرسته، مینه ، ښادي) کلمې په جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته څلوېښتم لوست

د انسانانو درناوی

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کوونکي باید په دې پوه کړل شي چې ټــول انـــسانان د درناوي وړدي.

پوښتنې:

(۱) هغه خلک چې سپين ږيري او مشران دي دهغوی څه ډول درناوی کوئ؟

(۲) تاسې خپلې مور، پلار، ورونو او خويندو ته درناوی کوئ؟

ټول انسانان که ښځينه دي او که نارينه، که ځوانان دي او که ماشومان د درناوي وړ دي، ښه ماشـــومان او زده کـــوونکي همېشه د ټولو خلکو درناوی کوي.دمشرانو او سپين ږيـــرو پـــه خبرو کې نه لوييږي.

ښه زده کوونکي د مشرانو خبرې مني. په لاره کې دمشرانو څخه مخکې نه ځي، هغه ماشومان او زده کوونکي چې د خپلـــې کورنۍ او خلکو درناوی په پام کې ساتي خلک له هغوی څخه تل خوشحاله وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لاندې کلمو مفرد شکل له چوکاټ څخه وټاکي او د جمعي کلمو مخې ته دې هغه ولیکي.

انسان	ماشوم	مشر	ځوان

انسانان ______ ماشومان ______

ځوانان ______ مشران ______

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې دمشرانو او سپین ږیرو د درناوي په هکله خبرې وکړي او بیا دې د هرې ډلې یوتن راشي او دمشرانو د درناوي په هکله دې نورو ټولګیوالوته معلومات وړاندې کړي.

- زده کوونکي دې د لوست له متن څخه داسې کلمې وټاکي چې د (ن) توری دکلمې په پیل،منځ او پای کې راغلی وي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د(انسانان، احترام، خبرې، خوشحاله) کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو باندې واړوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلوېښتم لوست

د خبرو کولو ادب

موخه: زده کوونکي باید دخبروکولو په اهمیت پوه شي او دا متن سم ولولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

١ کله چې په مجلس کې یو څوک غږیږي تاسو ورته څه ډول غوږ نیسئ؟

٢ دنورو خبروته په سمه توګه غوږ نیول څه ګټه لري؟

د خبرو کولو په وخت کې باید د خبـــرو ادب وســـاتل شي. کله چې زموږ ملګری اویا یوڅوک له موږ ســـره خبـــرې کوي. موږ باید د هغه خبروته غوږ ونیسو او په خبرو يې ځان پوه کړو. که چېرې څوک له موږ څخه پوښتنه کوي باید په خـــورا ادب سره د هغه پوښتنې ته ځواب ورکړو. باید د بـــل چـــا پـــه خبروکې بې ځایه ورګډ نه شو. او تل دخبرو وار په پـــام کـــې وساتو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د (ب) توری یې په پیل، منځ اوپای کې راغلي وي په نښه کړي اوبیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له تورو څخه دکرښې پــه واســطه مناسبې کلمې جوړې کړي.

خــ	ت
وخــ	ی
اد	ږ
ملګر	بت
غو	ب
نو	رو

- زده کوونکي دې په ډلوکې له يوبل سره د خبروکولو د ادب پــه هکلــه خبرې وکړې او بیا دې د هرې ډلې یو زده کوونکی د ټولګي مخې ته راشي او د خبروکولو د ادب په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي.

کورنۍ دنده: لاندې کلمې په تورو واړوئ او بیايې په خپلو کتابچو کې ولیکئ (خبرې، ادب، ملګري، پوښتنه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځوسم لوست

د سلام کولو ادب

موخه:چې زده کوونکي دسلام اچولو په ادب او د هغو په ګټو وپوهیږي او په عملي توګـه یــې اجرا کړي او د دې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

(۱) که پر لاره باندې مشران او یا سپین ږیري خلک ووینئ څه ورته وایئ؟

(۲) کله چې خپل پلار، مور او یا دکور بل غړی ووینئ ستاسو دنده ددوی په وړاندې څه ده؟

ښه زده کوونکي کله چې ټــولګي تــه ننــوځي خپــل ښوونکي او ټولګیوالو ته سلام کوي کله چې له ښوونځي څخه دکور په لورځي په کور کې خپلې مــور، پـــلار، وروڼـــو او خویندو ته سلام اچوي، همداراز په لاره کې د سپین ږیـــرو، مشرانو او ګاونډیانو آداب هم په پام کې ساتي او هغوی تـــه سلام اچوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- له لاندې توروڅخه کلمې جوړې کړئ او بیا یې په تشو چوکاټونو کې ولیکئ.

س + ل + ا + م	ا + د + ا + ب	م +ش + ر+ ا + ن

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دسلام اچولو ادب په هکله دې له یوبل سره خبرې وکړي او بیادې ښوونکی دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي مخې ته را وغواړي چې دسلام اچولو په هکله خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې په نښه کړي چې د(م) توری یې په سر، منځ اوپای کې راغلی وي بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: د لوست له متن څخه په خپله خوښه څو کلمې وټاکئ اوهغه په خپلو کتابچو کې په حروفو ولیکئ.

یو پنځوسم لوست
ډوډۍ

موخه: زده کوونکي باید پوه شي چې لومړی غنم کرل کیږي او له غنمو څخه اوړه لاس ته راځي او بیـــا له اوړو څخه ډوډۍ پخیږي او د ډوډۍ د لوست متن لوستل اولیکل دي.

پوښتنې:

١ په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟

٢ تاسو دغنمو دکرلو په هکله څه ویلای شئ؟

٣ له غنمو څخه شی لاس ته راځي؟

غنم چې شنـــه شي
لوی شي پاخـــه شي
اوبـــیا اوړه شـــي
خمـــیره بنـــه شي
پـــه تنـــاره شـــي
ډوډۍ خـــواړه شي
خلـــک ماړه شـــي
کارلـــره جوړ شي
وږی چې مـــوړ شي

ارواښاد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو کې له یوبل سره دغنمو دکرلو په هکله خبرې وکړي اوبیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي او غنمو دکرلو په هکله دې نوروته معلومات ورکړي.

- زده کوونکي دې دلوست دمتن هم وزنه کلمې په نښه او پـــه خپلـــو کتابچو کې ولیکي. لکه شنه – پاخه

- زده کوونکي دې له لاندې تورو څخه کلمې جوړې کړي او دچوکاټ په تشو ځایونو کې دې ولیکي.

غ + ن + م	ا + و + ړ + ه	ډ + و + ډ + ی	و + ږ + ی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په کور کې له خپلو مشرانو څخه پوښتنه وکړي چې له اوړوڅخه څه، څه شیان پخیـــږي او بیادې په ټولګي کې نوروته ووایي.

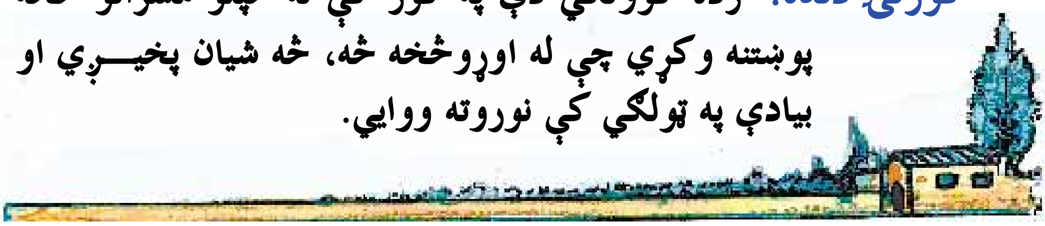

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه پنځوسم لوست

ناولي سابه

موخه:چې زده کوونکي متن ولوستلی شي، ویې لیکی د چټلو او ناپاکو سبو د خوړلو په زیانونو باندې پوه شي.

پوښتنې:

(١) په پورتني انځور کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟

(٢) دناولو سبو خوړل سړي ته څه زیان رسوي؟

(٣) تاسې ناولي سابه په څه شي مینځئ؟

یوه ورځ کاهو، ګندنې ته وویل: چې اې ګندنې! ځینې ماشومان زموږ خوړلو ته ډېر هوسیږي او خوشحالي کوي. دوی زموږ په سموخوړو نه پوهیږي. نامینځلي مو د دسترخان په مخ ږدي او په خوړلومو لګیا کیږي.

خو کله چې ددوی په ګېډه باندې لږ درد راشي. سمدلاسه یې مور، پلار او کورنۍ وارخطا کیږي. نو زموږه سپارښتنه دغو نازولو ماشومانو ته دا ده مخکې له دې چې موږ په دسترخان خوړلو ته تیاروي په کار داده چې دوی لومړی پتاس اویا لږه مالګه په اوبوکې حل کړي او موږ پرې ومینځي. کله چې له میکروبونو څخه پاک شو بیا دخوړلو وړګرځو اوپه خوند، خوند د ې موږ وخوري. ترڅو دوی ناروغه نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دناولو سبو دخوړلو په هکلـــه دې له یوبل سره خبرې وکړي چې دناولوسبو خوړل روغتیا ته زیان لري.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې هغه کلمې چې د(ر) توری یـــې پـــه سر، منځ اوپای کې راغلی وي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- له لاندې ورکړل شویو توروڅخه دې کلمې جوړې او په چوکاټ کې دې ولیکي.

س + ا + ب + ه

م + ی + ن + ځ + ل + ی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه د هغو سبو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکي چې هم اومه خوړل کیږي اوهم پاخه.

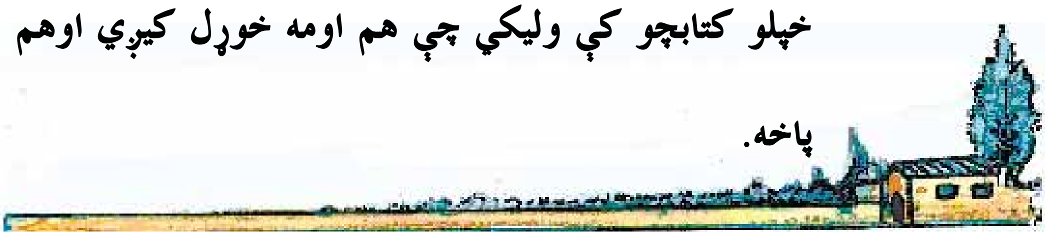

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې پنځوسم لوست

روغ پاتې کېدل

موخه: د دې لوست موخه داده چې زده کوونکي دسالم بدن دپاتې کېدو په اړتیا او دهغه په ارزښـــت پــوه شي اودمتن لیکل اولوستل دي.

پوښتنې:

(۱) په پورته انځورونو کې څه شیان وینئ خبرې پرې وکړئ؟
(۲) تاسې څرنګه کولی شئ چې بدن مو سالم او روغ وي؟
(۳) آیا تاسې پاک خواړه خورئ، پاکې اوبه څښئ اوسپورت کوئ؟ خبرې پرې وکړئ.

د انسان د بدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرستې تــه اړتیــا لري. ښه خواړه، دپاکو اوبو څښل، سپورت کول، اوپه وخــت سره خوب کول بدن ته ګټه رسوي. په خوړو کې باید له هر ډول خوړو لکه: غوښې، سابه، نخودو، وریجــو، مېــوې او داســې نوروڅخه ګټه واخیستل شي. ښه او مناسب خواړه دروغتیا لـــه پاره ضروري دي.

د پاکو اوبو څښل دخوړو په هضمولو کې پــوره مرســته کوي. سپورت کول دانسان دبدن هډوکي او غړي غښتلی کوي. هر انسان په یوه شپه او ورځ کې له ۷ څخه تر ۸ ساعتونو پورې خوب ته اړتیا لري، که غواړئ چې بدن مو روغ وي، نو پورتنۍ خبرې په پام کې وساتئ.

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه دپښتو له پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې دلوست له متن څخه هغه کلمې چې د(غ) توری یې پــه سر، منځ او پای کې راغلی دي په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او د روغ پاتې کیدو په هکله دې له یوبل سره خبرې وکړي.

- زده کوونکي دې دلاندې پوښتنې سم ځواب پیدا اوپه نښه کړي، کوم شیان دبدن دروغ پاتې کېدو له پاره مرسته کوي؟

الف – ښه خواړه، دپاکو او بوڅښل، سپورت کول او خوب کول.

ب –ډېر خواړه خوړل

ج – خوب نه کول

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د لوست له متن څخه څلور کلمې وټاکي او بیا دې یې په خپلو کتابچو کې په تورو ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

ماین څه شی دی؟

موخه:چې زده کوونکي ماینونه وپېژني او دهغو له خطرونو ځخه ځانونه وساتي.

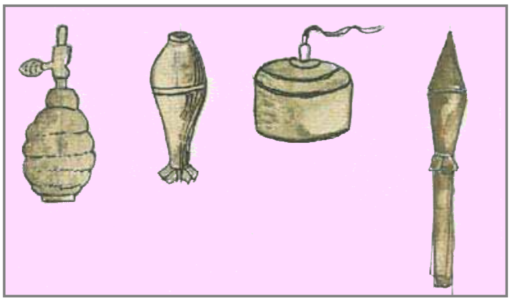

پوښتنې:

١ آیا تاسو ماینونه لیدلي دي؟ که مو لیدلي دي خبرې پرې وکړئ؟

٢ که چېرې تاسې له ماین سره مخامخ شئ څه کوئ؟

ماین یو ډېر خطرناک شی دی. انسانان او حیوانات له منځه وړي. ځینې ماینونه دقلم، ساعت، توپ، رادیو او نورو شیانو په څېر په لارو، سړکونو، پلونو او ویالو کې ځای پر ځای کیـــږي. باید لاس ورنه وړئ ځکه چې هغه چوي او سړی له منځه وړي. اویا مو ټپي کوي. هغه ځایونه چې په سره رنګ سره په نښه شوي دي تګ اوراتګ پرې مه کوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې دلاندې پوښتنو سم ځواب پیدا اوپه نښه کړي.

۱–ماینونه په کومو ځایونو کې موندل کیږي؟

الف: په سیندونوکې ب: سړکونو کې ج: په لارو، سړکونو، پلونو او ویالوکې

زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې دماین دخطرونو په هکله خبرې وکړي.اوبیادې دهرې ډلې یو زده کوونکی دټولګي مخې ته راشي اودماین دخطرونو په هکله دې خبرې وکړي.

زده کوونکي دې دلوست په متن کې داسې کلمې پیداکړي چې د(م) توری یې په سر، منځ او پای کې راغلی وي اوبیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (ماین، ټپي، خطرناک) کلمې په خپلو کتابچو کې هېجا کړي.

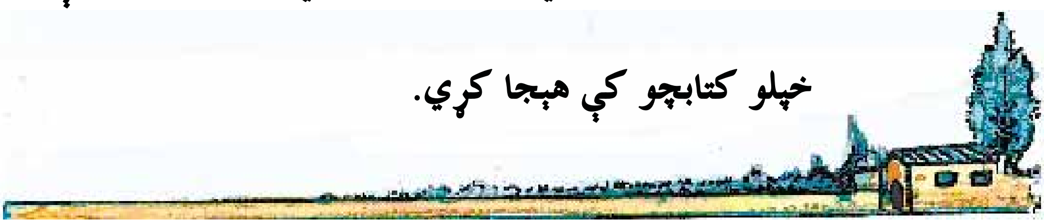

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

روغتيا

موخه:چې زده کوونکي د پاکۍ په ارزښت او ګټو پوه شي او شعرسم ولولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

(۱) پاکوالی څه ګټې لري؟
(۲) که چېري مور خپل ځان پاک او سوتره ونه ساتو څه پېښيږي؟
(۳) مور څه وکړو چې ناروغه نه شو؟

پاک ساتــم لاســونه مې
پاک ساتــم غاښــونه مې
پاکـــې جامـــې اغـــوندم
پـــاک ســـاتم بوټونه مې
پاک خـــواړه اوبه غوارم
پاک ســـاتم ځـــايونه مې
پاک مرغان ښايسته ښکاري
پاک ساتــم مالونه مـــې
پاک ژوندکي خوشحاله يم
پاک دي ټول کارونه مي
ښکلـــی پـــه پاکۍ يمـــه
ګـــل دکـــورنۍ يمـــه

اروابښادروغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې لاندې بې ترتيبه کلمې په ترتيب سره وليکي.

مې، ساتم، پاک، لاسونه ________

زده کوونکي دې دلاندې کلمو معنا له چوکاټ څخه پیدا او ترڅنګ دې وليکي.

الف: جامې ________

ب: مرغان ________

ج: ښکلی ________

کالي
الوتونکي
ښايسته

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د(روغتيا، لاسونه، غابښونه، خواړه) کلمې په جملو کې وکاروي.

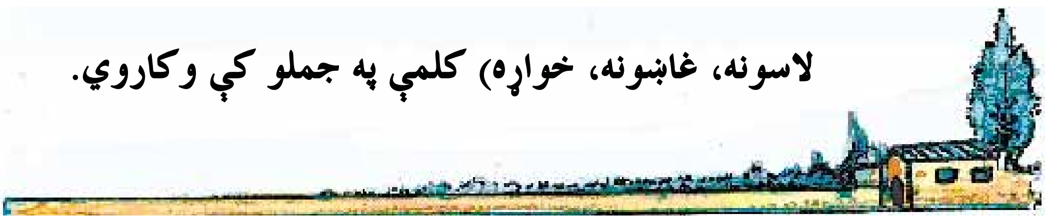

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ پنځوسم لوست
واکسین کول

موخه:زده کوونکي باید د واکسین د ګټو په ارزښت پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوښتنې:

(۱) آیا تاسو خپل ځانونه واکسین کړي دي؟ واکسین څه ګټې لري؟

(۲) واکسین سرې دڅه شي څخه ساتي؟

(۳) تاسې پخپل کلي کې دواکسین کلینیک لرئ؟ او که لرئ خبرې وکړئ؟

واکسین کول ماشوم له یو شمیر ناروغیو څخه ساتي، هغه ماشومان چې واکسین شوي نه وي، ډیر امکان لري چې هغوی د موادو په کمښت یا معلولیت اخته شي، اویا مړه هم شي. د واکسین کول د ماشومانو له پاره ډیر ضرور دي.

د واکسینونو ټول ډولونه باید د ماشوم د ژوندانه په لومړي کال کې ولګول شي. میندې اوپلرونه باید کوښښ وکړي چې خپل ماشومان د واکسین کولو کلینیک ته بوځي او هغوی واکسین کړي.

د لغت معنا: معلولیت – عیبجن

ماخذ: افغان اساسي قابلیتونه پښتو له پاره دزده کړې لازمي مواد.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او د واکسین کولو دګټـو پــه هکله دې خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروتــه ووایي.

- په ورکړل شوي متن کې هغه کلمې پیداکړئ چې د یو وار څخه زیاتې راغلې وي لکه: (واکسین)

- زده کوونکي دې د (واکسین، ماشومان، معلولیت، کلینیک) کلمــې په تورو ووېشي.

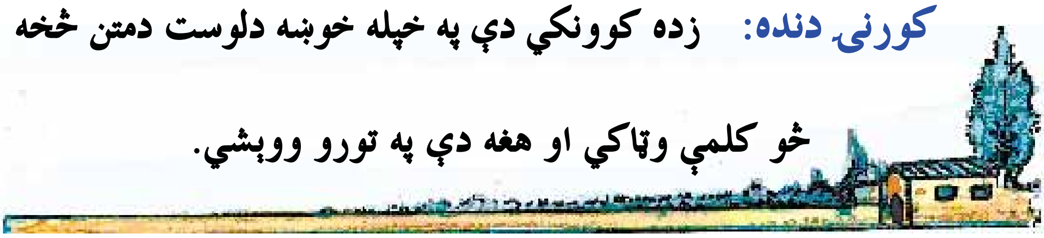

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست دمتن څخه څو کلمې وټاکي او هغه دې په تورو ووېشي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه پنځوسم لوست

د ځان پاکوالی

موخه: د دې لوست موخه د پاکوالي په هکله معلومات او د هغه ګټې دي او هم د متن لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

١) په پورتنيو انځورونو کې څه وينئ خبرې پرې وکړئ؟

٢) که غواړو چې تل روغ واوسو نوڅه وکړو؟

٣) ولې ځان پاک ساتو؟

٤) که چېرې خپل پاکوالي ته پام ونه کړو څه پېښيږي؟

توريالی او محمود د دوهم ټولګي زده کوونکي دي. دوی ښه ملګري دي، تل له يوبل سره لوبې کوي، خپل درسونه يوځای لولي. يوه ورځ توريالي محمود ته وويل چې محموده! دځان دپاکوالي په هکله معلومات لرې؟ هغه ورته وويل: هو! پاکوالی دايمان يوه برخه ده، هرڅوک پاکوالي او روغوالي ته اړتيا لري. دخپل ځان دپاک ساتلو له پاره لازم دي چې بدن او کالي هميشه پاک وساتو. وروسته له تشناب تللوڅخه خپل لاسونه په صابون پاک پرې مينځو، بايد پام وکړو چې له خوړوڅخه مخکې هم خپل لاسونه پرې مينځو

او بیا ډوډۍ وخورو، پاکوالی زمونږ بدن تندرسته کوي او له ناروغیو څخه موژغوري.

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو وویشل شي او دځان دپاکوالي په هکله دې یوبل سره خبرې وکړي بیادې هره ډله خپل نظریات نوروته واوروي.

- زده کوونکي دې له ورکړل شوو توروڅخه مناسبې کلمې جوړې کړي. (پ – ا – که – و – ا –ل – ی) (ا– ی– م – ا – ن)

  (ا – ږ – ت – ی – ا)

- زده کوونکي دې د لوست له متن څخه دوه توریزې او درې توریزې کلمې په نښه کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

کورنۍ دنده: لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو وویشئ

(لوبې – روغوالی – لاسونه – صابون – پیاوړی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته پنځوسم لوست

د مخدره موادو زیانونه

موخه: چې زده کوونکي د مخدره موادو په زیان او ضرر پوه شي او هم د متن لوستل او لیکل زده کړي.

پوښتنې:

١) په پورتني انځورکې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟
٢) سګرټ، چرس، نسوار او نور نشه يي مواد ولې بد عملونه دي؟
٣) څوک چې سګرټ، چرس او نسوار څکوي د هغو نه خلک ولې کرکه کوي؟

سګرټ، چرس، نسوار څکول او د نورو نشه يي موادو کارول ډېر ناوړه عملونه دي. لوی خدای (ج) دانسان په دغو ناوړو عملونو نا راضه کیږي، دا عملونه روغتیا ته ډېر زیان رسوي.

د نشه يي سړي څخه هر څوک کرکه کوي. ناسته او ولاړه ورسره نه کوي که وغواړو چې بدن مو روغ او رمټ وي، نو په کار دا ده چې سړی له دغو بدو عملونو څخه ځان وژغوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې د مخـــدره موادو نومونه او د زیانونو په هکله خبرې وکړي او بیا دې هره ډله نظریات نورو ته واوروي.

- زده کوونکي دې د لوست په متن کې اته داسې کلمې پیداکړي چې د (س) توری په کې راغلي وي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

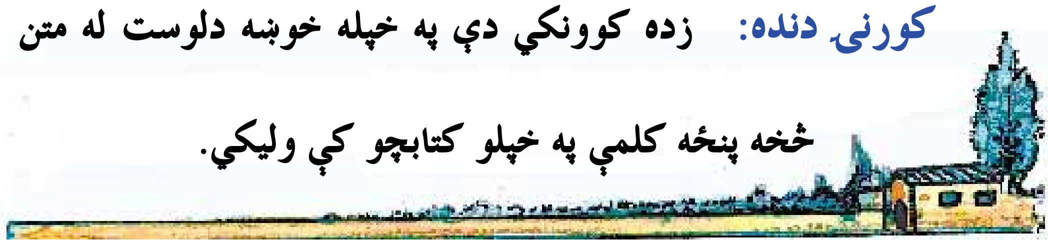

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې په خپله خوښه دلوست له متن څخه پنځه کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه پنځوسم لوست

سوله او ماشومان

موخه: د دغه لوست لیکل او د سولې په ارزښت اوارتیا پوهېدل اوپه عمل کې یې پلي کول دي او د دې لوست متن لیکل اولوستل دي.

پوښتنې:

(۱) تاسې له خپلو ګاونډیو او همزولو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ؟

(۲) کله چې ستاسو د دوو ټولګیوالو په منځ کې خپګان پېښ شي د هغه دحل له پاره څه کولی شئ؟

ځدران او د دده ملګري له بېلابېلو ولایتونو اوقومونو څخه دي دوی د یوبل ښه ګاونډیان دي. ځدران له خپلو ملګرو سره لوبې کوي. دی هېڅکله له هغوی سره په لوبو کې لانجې نه کوي.

دده ملګري هم ښه هلکان دي. دوی په خپل منځ کې لکه د یوې کورنۍ دغړو په څېر په روغه جوړه کې خپلو لوبو ته دوام ورکوي او خپل کارونه په ګډې همکارۍ سره سرته رسوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې د لاندې کلمو څخه جملې جوړې اوپه کتابچو کې دې ولیکي. (ملګري، ګاونډي، قومونه)

له چوکاټ څخه دکلمو مفرد پیدا او پر کرښه یې ولیکئ.

قومونه ________

هلکان ________

ملګري ________

ملګرى
قوم
هلک

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د خپلو ښو ملګرویو،و صفت په کتابچو کې ولیکي او جمله دې ترې جوړه کړي.

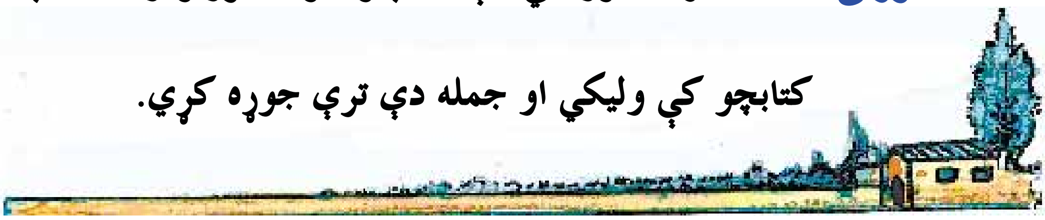

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

زغم (صبر)

موخه:د دغه متن لوستل لیکل او په ټولنیز ژوند کې د زغم اوصبر کولو په ارزښت او اهمیت پوهیدل دي.

پوښتني:

(۱) په پورتني انځورکې څه وینئ خبرې پرې وکړئ؟

(۲) تاسې دزغم اوصبر په هکله څه پوهیږئ خبرې پرې وکړئ؟

کله کله ماشومان او زده کوونکي په لوبو کې په یوټاکلي شي باندې شخړې اولانجې کوي چې یو په بل باندې بې ځایه تیری کوي. په دغه وخت کې د ماشومانو اوزده کوونکو له پاره په کار دا ده چې د شخړو او لانجو پرځای د زغم او خبرو کولو څخه کار واخلي. او په دې هکله دې فکر وکړي چې شخړه اولانجه ښه کارنه دی، زموږ دوستي او ملګرتیا ورانوي، ماشومانو ته په کار ده چې په خپل منځ کې هېڅکله شخړې ونه کړي.

دلغتونومعنا: زغم – صبر او حوصله، لانجه – جنجال کول

(c) ketabton.com: The Digital Library

دزده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې د چوکاټ ورته او هم معنا کلمې د کرښې پــه واســطې ســره ونښلوي.

زغم	ملګرتیا
لانجې	دوستي
تیری	تیری
شخړې	زغم
دوستي	شخړې
ملګرتیا	لانجې

- د لوست اصلي مطلب څه شی دی سم ځواب په نښه کړئ:

الف: د زغم او صبر په هکله خبرې اوريدل دي.

ب: په لوبوکې د شخړو او لانجو نه کار اخیستل دي.

ج: د شخړو پرځای د زغم او صبر نه کار اخیستل دي.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندی توروڅخه کلمې جوړې او په خپلو کتابچو کې دې وليکي (ش – خ – ړ – ه) (ز – غ – م) (ص – ب – ر)
(د – و – س – ت – ي)

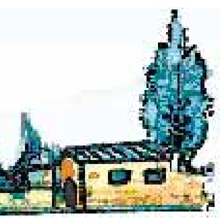

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو شپیتم لوست

رښتیا ویل

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او د رښتیا ویلو په ګټو باندې د زده کوونکو پوهېدل دي.

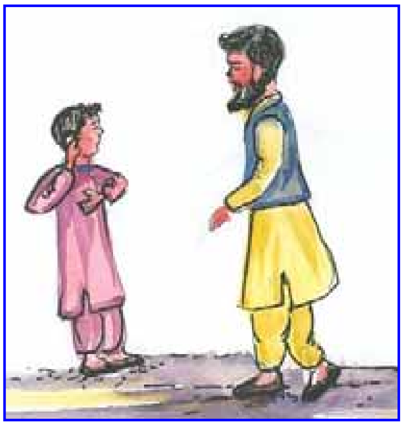

پوښتنې:

۱ رښتیا ویل څه ګټه لري؟

۲ د روغجن سړي ولې دخلکو نه خوښیږي؟

لوی الله (ج) د رښتیا ویلو څخه خوشحاله کیږي. څوک چې رښتیا وایي هرڅوک یې په خبرو باور کوي. او په خلکـــو کـــې اعتبار پیداکوي. موږ ته لازمه ده چې تل لـــه خپلـــې کـــورنۍ، ګاونډیانو او دوستانو سره په رښتیا ویلو ژوند وکړو. اوله دروغو څخه ځان وژغورو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د خپلو هغو دوستانو د ښیګڼو په هکله خبرې وکړي کوم چې رښتیا وایي.

- زده کوونکي دې د لاندې چوکاټ له مخې له توررو څخه کلمـــې جـــوړې کړي.

ر					
ښتیا	وښان	وغتیا	مه	ښا	وشي

کورنۍ دنده: لاندې درکړل شوې کلمې د جملو په تشو ځایونو کې وکاروئ او بیایې په خپلو کتابچو کې ولیکئ. (رښتیا، دروغ)

څوک چې ____ وایي هرڅوک یې په خبروباور کوي.

مورِ ته لازمه ده چې له ________ څخه ځان وژغورو.

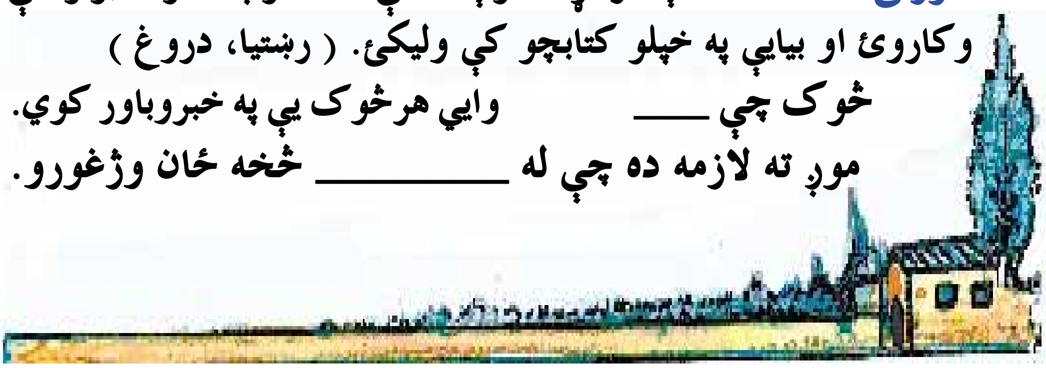

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه شپېتم لوست

دوستي او ملګرتيا

موخه:د دغه متن لوستل، ليکل او د دوستۍ لارې چارې پېژندل دي.

پوښتنې:

١ آيا تاسې دوستان لرئ؟ د هغوی نومونه واخلئ؟

٢ آيا تاسې کوم وخت له خپل دوست سره کومه مرسته کړې ده هماغه مرسته دکيسې په توګه وکړئ؟

٣ دوه دوستان په کوم وخت کې يوله بله سره مرسته کولی شي؟

زرګی او غمی په يوه ټولګي کې درس لولي. دوی يو له بل سره ښه دوستي او ملګرتيا لري. يوه ورځ غمي له زرګي څخه پوښتنه وکړه:

راتلونکې جمعې ته به د تفريح له پاره کوم ځای تـــه ځـــو؟

زرګي ووېل:

د کلي بڼ ته به ولاړ شو چې د هغه له منځ څخه داوبو وياله تېره شوې ده هلته به لامبو ووهو. د باغ ترسيورې لاندې به لوبې وکړو او د ډوډۍ خوړلو څخه به وروسته ورو، ورو خپل کورته راشو. غمي د خپل ملګري دخبرې له اورېدو وروسته له هغه سره پرېکړه وکړه چې د راتلونکې جمعې په ورځ به هماغه باغ ته ځو.

د لغتونومعنا: تفريح – ساعتيري، پريکړه – فيصله

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په خپلو ډلو کې په نوبت سره د ټولګي مخــې تـــه راشي او د خپلو ملګرو دښيګڼو په باره کې دې خبرې وکــړي او نور زده کوونکي دې غوږ ونيسي.

د لاندې چوکاټ له مخې له توروڅخه کلمې جوړې کړئ؟

د			
وستي	وستان	رس	وی

كورنۍ دنده: زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو واړوي.

(زړګی،ملګرتيا، وياله، باغ)

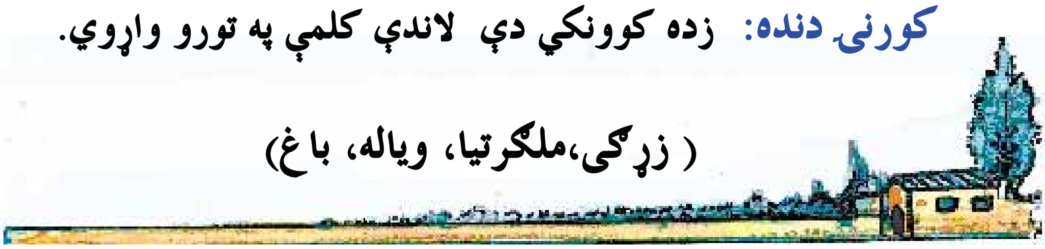

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې شپېتم لوست

د ستورو شمېر

موخه: د دغه متن لوستل، لیکل او زده کوونکي باید پوه شي چې ستوري نه شمېرل کېږي.

پوښتنې:

١ په انځورکې څه شی وینئ؟ څوک خبرې کولی شي؟

٢ تاسو څه وخت په آسمان کې ستوري وینئ؟

٣ پرته له ستورو څخه نور کوم شیان په آسمان کې وینئ؟

یوه سړي له بل نه پوښتنه وکړه چې په آسمان کې څو ستوري دي. هغه ورته وویل چې: (لس لکه) ده ورته وویل: دا سم ځواب نه دی. هغه ورته وویل: نو ورشه ته یې په خپله وشمېره.

کیسی

څلور یې اندامونه، څلور یې پښې دي، نور ګرد سره کولمې دي، داڅه شی دی؟ (کټ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په ډلو ووېشل شي او له یوبل سره دې په دې هکله چې د شپې په آسمان کې څه شی ویني خبرې وکړي او بیا دې هره ډله خپل نظریات نوروته ووایي.

- زده کوونکي دې دلوست په متن کې د(س) توری پیدا کړي چې دکلمې په سر، منځ او پای کې راغلی وي بیادې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندی واړوي (پوښتنه، آسمان، ستوري، وشمېره)

- زده کوونکي دې دکیسې سم ځواب پیداکړي او بیا دې په خپلـــو کتـــابچو کـــې ولیکي.

کورنۍ دنده: له لاندې تورو څخه کلمې جوړې کړئ.

(س + ت + و + ر+ي) (ش + م + ي + ر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور شپیتم لوست

مېږی او کوتره

موخه:چې زده کوونکي د دې کیسې په لوستلو او لیکلو سره د مرستې په ګټو او ارزښت پوه شي او د اړو خلکو سره دې د خپلې وسې په توان مرسته وکړي.

پوښتنې:

١ په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟

٢ مرسته څه ته وایي؟

٣ د مرستې په هکله خبرې کولی شئ؟

٤ خدای (ج) مه کړه که ستاسو له ټولګیوالو څخه یو له کومې ستونزې سره مخامخ شي تاسو ورسره څه مرسته کولی شئ؟

یوه ورځ یومېږی په ډنډ کې لوېدلی و، لاس اوپښې یې وهلې، له اوبونه وتلی نه شو. یوه ښکلې کوتره چې پاس د ونې پر ښاخ ناسته وه. زړه یې پرې وسوځېده، یوه پاڼه یې په منبوکه پرې کړه او په ډنډ کې یې دمېږي مخ ته واچوله. مېږی په پاڼه راوخوت او له مرګ څخه وژغورل شو.

بله ورځ هماغه کوتره په ونه کې ناسته وه، ښکاري پټ، پټ راغی، غوښتل یې چې کوتره په ټوپک وولي او راویې غورځوي مېږي ته چې د کوترې نیکي او مرسته وریاده شوه، راغی او ښکاري یې په پښه وچیچه، ښکاري ټوپ کړ او کوتره والوته.

ماخذ: مېږی او کوتره ، افغانستان نشراتي اداره (انا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ګروپونو وویشل شي او له یوبـــل ســـره دې دمرستې او همکارۍ په هکله خبرې وکړي او بیادې دهرګـــروپ یوغړی دټولګي مخې ته راشي اود مرستې اوهمکارۍ په هکله دې نورو ته خپل معلومات وړاندې کړي.

زده کوونکي دې د لاندې کلموجمع پیـــدا اودکلمـــو ترخنګـــه دې ولیکي.

ورځ ______ لاس ______

ډنډ ______ کوتره ______

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې د (میږي، کوتره، ښکاري، نیکي) کلمې په جملو کې وکاروي او بیا دې په ښکلي لیک سره په خپلو کتابچو کې ولیکي.

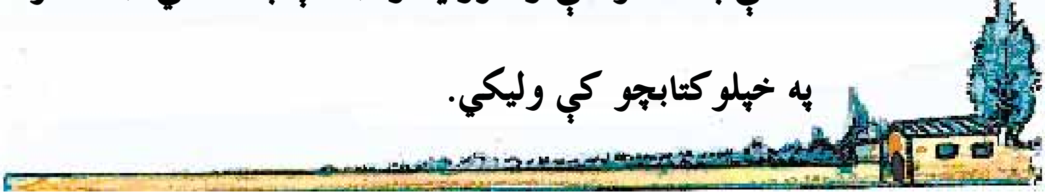

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه شپېتم لوست

وېره

موخه:د دغه متن لوستل، ليکل، دوېرې پېژندل او له وېرې څخه ځان ساتل دي.

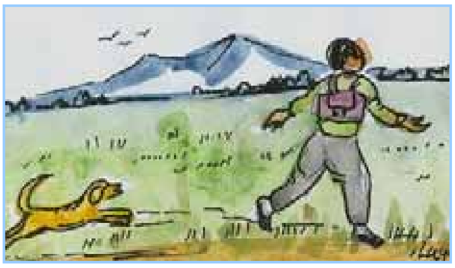

پوښتنې:

(۱) په انځور کې څه شی وينئ؟ خبرې پرې وکړئ اوله انځورڅخه څه احساس کوئ؟

(۲) آيا تاسې له کوم حيوان څخه ويرېدلي ياست؟

(۳) داسې يوڅوک چې وېرېدلی وي تاسو ليدلی دی؟

احمد ښوونځي ته روان و، په لاره کې يې له لـــرې څخـــه يوسپی وليد. په وېره دکور خواته را وګرځېده په کورکې يې مور پوښتنه ترې وکړه: احمده زويه! ولې ښوونځي ته نه يې تللـــی؟ احمد ځواب ورکړ: مورجانې! په لاره کې له يوه ســـپي څخـــه ووېرېدم.د هغه له وېرې څخه مې نه شو کولی چې ښوونځي تـــه لاړ شم. مورېې بيا وويل: زويه سپی غټ و که کوچنی؟ احمـــد وويل: چې نه سپی کوچنی و او ماته يې کتل.

مور يې په خندا شوه او ويې ويل: زوی جانه! سپي ته بـــه دې يوه مړۍ ډوډۍ اچولې وه هغه به له تاسره آشنا يې پيداکړې وای.

سپيوته چې آزار ونه رسيږي چاته څه نه وايي او ډېر ژر لـــه سړي سره اموخته کيږي اوبيا به هېڅکله ترې ونه وېرېږې.

دلغتونومعنا: سوچ- فکر، پياوړې – قوی او غښتلی، ستونزې – مشکلات

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په وړو ډلو ووېشل شي او د لوست د متن یوه یـــوه کلمه دې یوبل ته داملا په توګه ووایي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په تورو باندې واړوي.

(وېره، سپی، خواب، غټ، کوچنی، ډوډۍ، آزار)

- دلاندې جملو تش ځایونه دچوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

احمد ___________ ته روان و.	سپی
په لاره کې یې دلېرې نه یو _______ ولید.	وېره
په _______ دکور خواته راوګرځېد.	پوښتنه
په کور کې یې مور ________ ترې وکړه.	کوچنی
احمد وویل: چې نه سپی ______ و اوماته یې کتل.	ښوونځی

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې له لاندې ګډوډو کلمو څخه سمه جمله جوړه کړي.

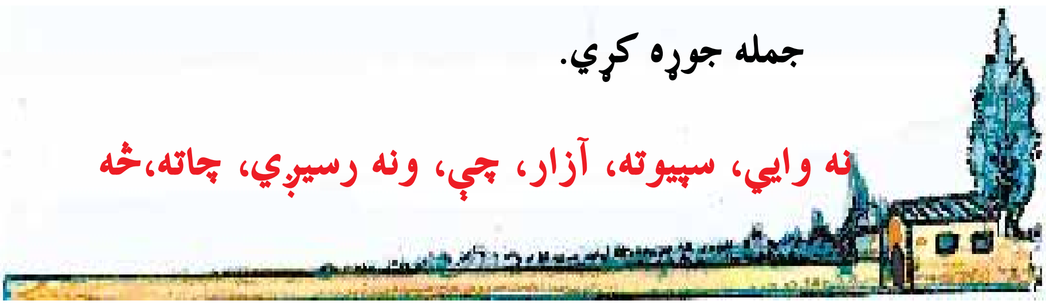

نه وایي، سپیوته، آزار، چې، ونه رسیږي، چاته،څه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ شپېتم لوست

دښمني او دوستي

موخه: د دغه لوست موخه دا ده چې زده کوونکي د متن په لوستلو او ليکلو د دوستۍ په ګټــو او د دښمنۍ په زيانونو پوه شي او په دې وپوهېږي چې دوستي نېکمرغي رامنځ تــه کــوی او دښـــمني بدمرغي رامنځ ته کوي.

پوښتنې:

١ ويلی شئ چې دښمني ولې ښه کار نه دی؟

٢ څوک چې له بل چاسره خوشې دښمني کوي پايله يې څه ده؟

٣ موږ د دښمنۍ پرځای څه وکړو؟

٤ آيا تاسو خپلو ملګرو سره څه ډول ناسته ولاړه کوئ.

دښمني

موږ ک پيشو نه ښښتي　　سپی له زمـــرونه ښښتي

دا دښـــــمني بده ده　　دا بـــد بيني بـــــده ده

دوستي

راستي دوستي ټينګـــوي　　راستي خپلوي ټينګـــــوي

ژوندکې رښتيا وايه تـــل　　راستـــي وروري ټينګوي

اروابناد روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې په وړو ډلو کې د لاندې جملـــو تــش ځایونـــه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره پوره کړي.

- له بدو خبرو، وهلو او ټکولو څخه ________ کول، دوستي زیاتوي.
- دوستي د ژوند خوند ______ وي.
- څوک چې ښه ______ لري، دیوازي توب احساس ________.
- د دوست پیداکول ________ کار دی.
- تر نادارن ________ هوښیار ________ ښه دئ.

دښمن
دوست
سخت
نکوي
خوی
نېکي
زیاتوي

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې ددوستۍ په هکله یوه جملـــه ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه شپیتم لوست

زړه سوی

موخه:د زړه سوي په اهمیت او ارزښت پوهېدل او هغه په عملي توګه پلي کـــول او د دې مـــتن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

(۱) که ستاسې په لاس کې ډوډۍ وي او په خوا کې مو وږوکی ماشوم له لوږې ژاړي څه به وکړئ؟

(۲) که چېرې یوڅوک له یوې پېښې سره مخامخ شي تاسوله هغه سره څه ډول زړه سوی ښودلی شئ؟

یوه ورځ زلمي د بام په سر ګوډۍ الوزوله ناڅاپه له بام څخـــه لاندې راولوېد، اوپښه یې ټپي شوه، ښه شو چې ځمکه سمنټ نه وه که نه له مرګ سره به مخامخ شوی وای. زلمی په ټولو ګران و ځکه چې له ټولو سره یې ښه چلند کاوه. زلمي په ژوبو ډېـــر زړه ســـوی درلود. ده به ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تیږو وولي. په ګرمۍ کې به یې ختګرانو او مزدورانو ته سړې شرومبې او اوبه وروړلې. زه او مورمې چې خبر شو ژر دزلمي دخبر اخیستلو له پاره هغوی کـــره ورغلو، زموږ نور ګاونډیان چې خبر شول سمدلاسه راغلل او زلمی مو روغتون ته بوته او بستر شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هره ورځ به چې زه دزلمي پوښتني له پاره روغتون ته تلــــم، هغه ته مې ډاډ ورکاوه وروسته له څو ورځو چې زلمی روغ شو او کورته راغی. ټول ورته خوشحاله شول. ده له ځان سره ژمنه وکړه چې نور به د بام په سر ګوډۍ نه پورته کوي.

نو مونږ ته هم لازمه ده چې په انسانانو او ژویو زړه ســـوی ولرو او د اړتیا په وخت کې له یوبل سره مرسته وکړو.

د زده کوونکو فعالیت:

زده کوونکي دې کلمې او یا سمې جملې په نښه کړي لکه:

- زلمي پر بایسکل سپور و چې موټړ وواهه. سم (ناسم)
- زلمي ماشومان نه پرېښودل چې سپي په تیږو وولي. سم ناسم

زده کوونکي دې د جملې تش ځای په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

زلمی د ______ په خاطر په خلکو ګران دی.

کورنۍ دنده: زده کوونکي دې دغه کیسه په یاد زده کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان له تانه شم قربان
ته وينه دافغان ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد وطنه ته شې ښاد
مونږه سربښندو په تا اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې ګور ته پلارې هم مې مور
ته زړه دآسيا او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننګ يې دآريا او تاج يې ديما
ځاريږمه له تا افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

محمد مُعین مرسیتال

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library